

AGORA

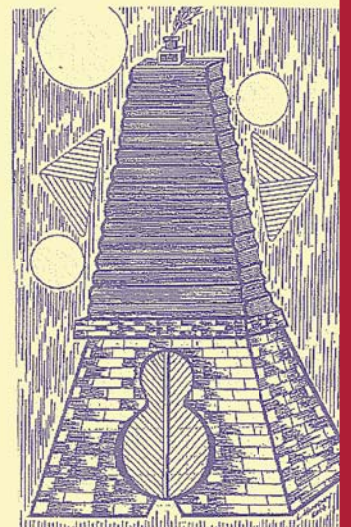
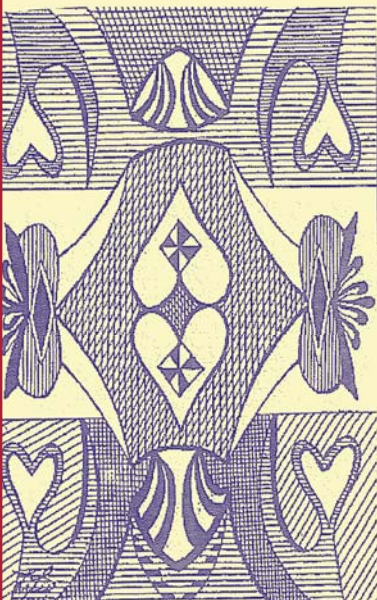
LITERARĂ

Publicație editată de LIGA SCRITORILOR din ROMÂNIA

Anul XVII, Nr. 49, NOIEMBRIE 2024 • *Apare trimestrial*

* Director: Al. Florin ȚENE * Redactor-șef: Iulian PATCA *

Acest număr a apărut și cu sprijinul:

• Firmei S.C. PASAGER IMPORT EXPORT SRL, str. Agricultorilor nr. 1/Flora Parc, Cluj-Napoca, manager Teofil Mândruțiu.

Revista Agora literară a Ligii Scriitorilor din România este un proiect realizat și cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Cluj-Napoca.

VISIT CLUJ
The Heart of Transylvania

Redacția nu își asumă răspunderea pentru materialele autorilor.

DIN SUMAR
Poezie:

Geo Ciolcan
 Marius C. Nica
 Paraschiva Cărbunar
 Marieta Coman
 Emanoil Iuonaș
 Mircea D. Istrate
 Felicia A.M. Stan
 Mihaela CD
 Roman Balogh
 Dumitru Beldean
 Carmena Băișan
 Doina Moritz
 Sorin Grațianu
 Gavril Moisa
 Nicoleta Drăgan
 Vasile Puiu Sfârlea
 Călin Pop

Nicolae Cabel
 C-tin Mîndruță
 Mircea Dumitrescu
 Angela Drăgoi
 Clementina Mireșan
 Gh. I. Gheorghe
 Vasile Dan Marchiș
 Ioan Florian
 Mădălina Gheorghe
 Vasile Morar
 Ionuț Țene
 Mariana Popescu
 C-tin Stroe
 Silvia Bodea
 Mihaela Aionesei
 Liviu Zanfrescu

Eseu/Interviu/Proză:

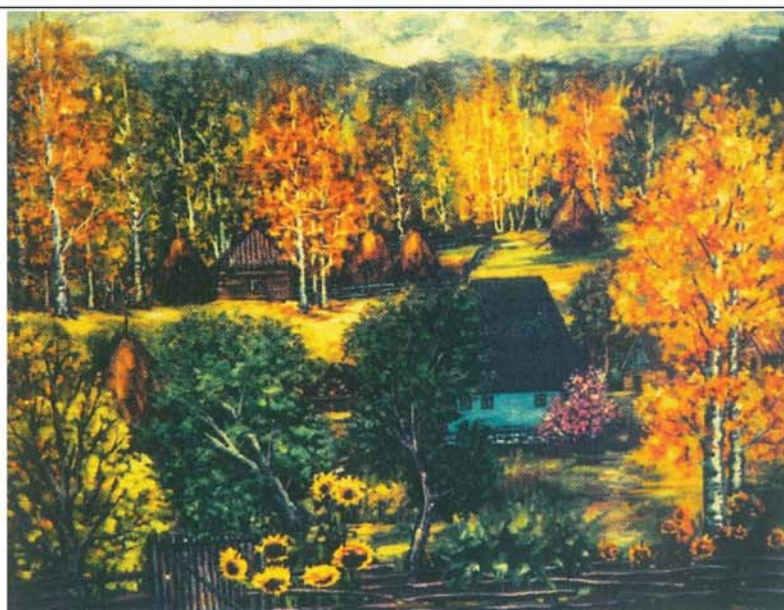
Eugen Burghelca
 Zenovia Zamfir
 Anastasia Gârneață
 Vladimir Sărățilă
 Valeriu Ilica

Al. Florin Țene
 Mihaela CD
 Cristian Dinică
 Mirela Antoche

Cronică de carte:

Iulia Ghidiu
 George Petrovai
 Al. Florin Țene
 Elena V. Ciura

Radu Vida
 Mihai Călugărițoiu
 Johnny C. Deak
 Theodor Damian

Lazăr Morcan, *Toamna și frumusețile ei*

Un poet, o poezie: ÎNTOARCERE

Al. Florin ȚENE

M-am întors acasă spre toamnă,
 Râul curgea în urma mea,
 Pe sulii de iarbă, pe coamele dealurilor,
 Soarele se rostogolise în brazde.
 O tristețe amară mă bătea cu amurguri,
 Că nu am mai fost recunoscut de fântâni,
 Sora mea crescuse înaltă și subțire, floare peste
 sufletul mamei,
 Nucul îmbătrânise și dinții de frunze îi cădeau,
 tremurând...
 Mama cosea grădina în borangic și nu obosise
 Căutându-mă prin țară,
 Tata număra lacrimile fântânii...
 Am lăsat la poartă vântul și ploile cu soare
 Și am îmbrățișat pe mama, întinerind-o...

Publicație editată de LIGA Scriitorilor din ROMÂNIA

Consiliul director:

Ion CONSTANTINESCU,
 Gavril MOISA, Al. Florin ȚENE

Redactor șef: Iulian PATCA

Artist plastic: Lazăr MORCAN

Colegiul consultativ: Ionuț ȚENE (Cluj),
 Mihaela ALEXA (Arad), Doina DRĂGAN
 (Timișoara), Doina DRĂGUȚ
 (Craiova), Corina Matei GHERMAN
 (Iași), Vasilica MITREA (Constanța),
 Ilie SEREDIUC (Iași), POPESCU
 C.Viorica (Brașov), Radu VIDA (Cluj),
 Ion VELICA (Petroșani), Mircea Dorin
 ISTRATE (Târgu Mureș), Adrian MI-
 TROI (Pitești), Voichița PĂLĂCEAN
 VEREȘ (Cluj)

Corespondenți din străinătate:

Florentin SMARANDACHE
 (SUA), Augustin OSTACE
 (Germania), Vasile COCARCEA
 (R. Moldova), Mariana ZAVATI
 GARDNER (Anglia), George
 ROCA (Australia).

CASETA REDACȚIONALĂ
Culegere:

Eva Andreea FĂLCUȘAN

Tehnoredactare:

Dinu Virgil URECHE

Redacția și administrația: Cluj,
 Casa Artelor, str. Ion Meșter, nr. 3,
 bl. G, sc. 6, ap. 54, Telefon:
 0264-421209, 0740-281798,
 e-mail: ligascriitorilor@gmail.com;
 ISSN 1844-2293

Imprimarea: Editura NAPOCA
 STAR, 0264-432547, 0740-167461

Eugen BURGHELEA EMINESCU CEL MARE

În patria limbii române, Mihai Eminescu a fost îmbrăcat în cele mai strălucitoare straie și în toate îi stă bine. Criticii literari s-au întrecut în a-i găsi neasemuite și cu-prinzătoare cuvinte.

A fost botezat în multe și meritate moduri. În toate s-a vrut relevarea talentului său inegalabil, neîntrecut de nimeni, strălucirea fără seamăn a LUCEAFĂRULUI poeziei românești.

Nici o opinie critică din alte culturi nu i-au contestat geniul și autoritatea.

Dimpotrivă. L-au receptat cu superlative.

Efigia de noblețe a poporului român în universalitate poartă numele lui Eminescu.

Eminescu este și geniul tutelar al publicisticii românești, de neegalat până acum.

Cele aproape 14.000 de articole, din puținii lui ani activi în gazetărie, sunt mai actuale decât oricând.

Unui cotidian vertical și independent, care s-ar încumeta să-i publice astăzi un articol zilnic, i-ar trebui... 40 de ani ca să ne redea întreaga lui operă publicistică militantă.

Doar niște detractori autohtoni, nu lipsiți de inteligență, dar ticăloși din fire, au încercat, fără succes, să maculeze imaginea serafică a LUCEAFĂRULUI.

Dar a venit el, POETUL, care l-a numit, simplu și firesc, EMINESCU cel MARE. S-a întâmplat în urmă cu patru decenii, când Nichita Stănescu a tipărit cartea cu titlul AMINTIRI DIN PREZENT. Este o carte de proză scrisă de un poet. Frumoasă ca o carte de poezii, ilustrată cu desenele excepționale ale poetului.

În această carte, consacrată mai multor scriitori, caracterizați frumos și genial, capitolul dedicat poetului nostru național se cheamă EMINESCU CEL MARE. Nu argumentează de ce l-a numit așa. Și cititorul nici nu vrea să afle. Pentru că el știe că neamul său și-a botezat domnitorii cu sufletul când i-a numit CEL MARE, CEL BUN, CEL CUMPLIT, CEL VITEAZ, CEL BĂTRÂN – adică cel înțelept... Și nu putea să-l onoreze altfel pe domnitorul limbii române decât așa – EMINESCU CEL MARE.

Iar noi, logofeți scrijelitori de hârtie, să nu uităm că de la Măria Sa EMINESCU CEL MARE ne tragem.

Grafiță de Mihai CĂTRUNA

2024 – ANUL AVRAM IANCU

200 de ani de la naștere
1824-2024

Geo CIOLCAN Veniți, români, la Țebea!

Veniți, români, la Țebea, la serbare,
Ne cheamă Iancu, să venim cu toți,
De ziua lui să facem sărbătoare,
Cu frații lui, cu credincioșii moți;
Să bată clopotele-n catedrale,
Să ducă vestea până la hotar:
Coboară Iancu pe cărări astrale,
Să ne vorbească, apăsător și rar,

De lupta pentru libertatea gliei,
Pe care a purtat-o ani și ani,
Visând Ardealu-n corpul României,
Neînfricat în lupta cu dușmani;
Un singur crez avea, în demnitate,
Și pentru el a ars, a pățimit,
Să fie Țara lui în liberate,
Ardealul – dor și gând nebiruit;

Izvor de dragoste fără hotare,
Iubindu-și moșii ca pe Dumnezeu,
Steaua lui Iancu tot mai sus răsare,
Veghind din Apuseni, ca ultim Zeu;
Pe Iancu-l întâlnim cu bucurie
Pe strâmtele cărări din munții vechi,
Figura lui reflectă apa vie
Pe care-o beau românii la priveghi;

Și lupta lui pentru eliberare
De sub un dublu jug prea apăsător,
Azi, o-nălțăm, în zi de sărbătoare,
Unind românii, sat de lângă sat;
Aici, la Țebea, suntem ca acasă,
Și Iancu, gazdă, nu e printre morți,
Emblema lui, efigie frumoasă,
Este icoana noastră printre moți;

Cinstiți icoana moșului de frunte,
Și vom rămâne-n Țară tutelari,
Ca Iancu, dârzi, ca stânca grea de munte,
Să fim stăpânii României Mari!

Veniți, români, la Țebea ca-n cetate,
De dor de Iancu să ne rugăm, toți,
Unire, luptă, dor de libertate –
Căci, astăzi, toți românii suntem moți!

Iulia GHIDIU

Să nu ucid metafora

În cuvântul introductiv, Cornel Udrea se destăinuie, cum o face, de altfel, cu umor rafinat și autoironic, și în cuprinsul poemelor reunite în volumul *Și-acum să dormim până ieri...* (Napoca Star, 2023). Ne destăinuie laboratorul de lucru al poetului, labirintul spitalicesc, dar și bucuria de a aduce cărții sale un suflu nou, prin galeria deschisă cu expresivele lucrări plastice ale tinerei gherlence talentate, Mara Corăbean, care „desenează cai, trăiește cai și nu îi slăbește din privire!”

Într-un stil colocvial realmente cuceritor, bine temperat de piscuri ale sensibilității metaforei, poeziile sunt o oglindă atent șlefuită în care cunoscutul umorist și scriitor se privește tacticos, luând viața cu zâmbetul la purtător. Poezia se naște ușor, dintr-o dorință nestăvilă de a umple secundele cu sens, cu lumină, cu viață, alegând, ca rețetă, ipostazieri dintre cele mai neașteptate.

Nevoia de dialog se resimte constant. Cornel Udrea ne vorbește și își vorbește, vorbește pentru o voce care să-i audă spovada la momentul mării treceri, pe care o proiectează imaginar, o realitate de care nu se sfiește. La nota puternic personală contribuie și varianta caligrafiată a textelor.

Așa cum a obișnuit și în abordările sale umoristice, se evidențiază spiritul critic și autocritic prin filtrul căruia radiografiază lumea, societatea, cu tendințele ei moderne (inclusiv uciderea metaforei), observând îndeaproape pulsul vieții. Se lansează în analize sobre asupra morții înseși, dar la fel de iscusit ne deturneză atenția îndreptând-o spre tentații ludice, contemplative...

În exprimări de o oralitate debordantă, construiește din banalități reale sau plăsmuite lumi cuceritoare, în care intrăm, pe nesimțite, fermecați de giumbușlucuri de cuvinte, ca într-o macro alegorie a timpului însuși, ca într-un imens puzzle viu colorat... Meșteșugul versului clasic, frumos rotunjit din margini de cer și de pământ, merită, de asemenea, toată atenția și admirația.

Expoziția plină de prospețime și profunzime a tinerei artiste Mara Corăbean se întâlnește natural, într-o simbioză perfectă, cu ritmul alert și plin de entuziasm al aparițiilor lui Cornel Udrea, așa cum l-am cunoscut toți.

Înfășurat cu Poesia de gât, Cornel Udrea continuă să ființeze printre noi datorită generoasei deschideri și universalității a vastei sale creații, datorită spiritului neobosit imprimat fiecărei întâlniri, indiferent de timp sau loc.

Radu VIDA

Ă” (un „pamfletarium” de zile mari)

Dacă n-ar fi lacrima din colțul ochilor, aș spune că „Ă” este ultima bălbă a umoristului de primă mână, Cornel Udrea. Atâta doar că nu este bălba lui, ci a celor neșlefuiți într-ale comunicării, inși școliți pe maidanele patriei care, cu bagajul plin de tupeisme, ocupă locuri și posturi de conducere. Dintre cele mai înalte, dacă se poate. Să ne înțelegem: Editura Napoca Star a tipărit, în 2024, ultima creație a maestrului umorului contemporan în chiar ziua în care Cornel Udrea a părăsit cele pământuri.

Cu un răs sănătos și un zâmbet subțire, ne-a lăsat un „Pamfletarium” care se înscrie perfect în galeria celor 172 de cărți pe care le-a scris cât a viețuit printre noi. Ochi grănicer, de jurnalist experimentat în peste 40 de ani de muncă la Studioul de Radio și în ziarele vremii, dublat de scriitorul cu toate cuvintele la el, cuvinte pe care le-a croșetat cu andrelele omului cultivat, punându-le în cele mai inedite combinații și permutări, Maestrul a aranjat în așa fel graiul, încât să aibă rimă și ritm nou, surprinzător și pentru cei mai buni cunoscători ai limbii române.

„Ă” rămâne ca o mărturisire de credință asupra întregii opere a lui Cornel Udrea:

„Întreaga mea viață am încercat să vindec cuvintele de tristețe. În cea mai mare parte, am reușit: au plecat de la mine zâmbind, răsând, în bună stare sufletească, cu încredere în sine, gata să slujească bine și frumos”.

Așa cum spuneam și pe coperta unui compendiu (UNȘPE – Ed. Eikon, Cluj, 2009) Cornel Udrea sondează starea de sănătate a umorului românesc, lăsându-se încoronat peste regatul mizeriilor politichiei de pe meleag, a incompetenței și nesimțirii unora care, nimeni fiind, se cred cineva. Personaje bine conturate, „intrate demult în panteonul comic involuntar” prind viață în linii groase, buhăite, cu gura până la urechi:

„Având io timp mai mult într-o constipare sedentară, nu zici că ce mi-a venit? Am să înființez un partid, mai degrabă o partidă, un fel de gagică care mere cu toți, adică mă aliez cu cine vrea să se alieze.

Ca ideie ar fi vorba despre o monarhie republicană, or o republică monarhică, cu mine alternativ pe tron și în fotoliu, ca la coaliția rotativă: o dată Ciucă, după care de mai multe ori Ciolac.

Sigla la partidu' meu va fi degetul mijlociu în erecție, îmbrăcat în chimeșă populară, cu fodoră, un clop minuscul, apreciate și peste hotare!”

E de citit. Pentru că și celelalte mostre sunt tot atât de spumoase, credeți-mă!

Poeme de Nicolae CABEL

Zeițe adultere

...vezi, gândul însuși ne devine zestre,
 păstrează ferm chiar amintiri-furtună,
 prin nobile tăcerile agreste,
 când OM și ZEU fac pâine împreună,

sub vechi însemne, cu uimiri brumate,
 ce veacuri au lăsat sub stele-n urmă;
 pârau-clepsidre izvodind carate
 creșteau mereu a veacurilor turmă...

iubiri fertile străbăteau deșertul,
 cu resemnări ascunse în suspine,
 li se-mpărțea iluzia cu sfertul;

asemeni, știu, Edenul...prin rovine...
 zburdau acolo' *zeițe adultere*,
 cu-a lor hârjoană între conifere...

Ca elegii

....un ceas fără cadran – o veșnicie...
 trimite umbre cu puls greu, stingher;
 ce rățacite pe-a tăcerii glie
 devin o rană vie în eter...

vezi, picură din soartă stropi de-azur –
 podoabe-au fost din pasărea măiastră
 și alinării s-au dorit contur,
 spre-a îmblânzi și sihăstria noastră;

sub creanga aplecată de uimire
 și-al tainelor astrale grav dictat
 ce ne-a lăsat o normă de iubire

și fermecat ecoul ne-ntinat...
 în el adorm ciudat cariatide,
ca elegii a nopților silfide...

Spre trăiri nubile

...mi-s pază astăzi numai vise-ulii,
 cu răzvrătite umbre pe bazalt...
 am reazem cert pe inocente fulii,
 ce năzuiesc la dorul tău înalt,

să îmi aducă dânsul vindecare,
 pentru-o iubire nouă descântat
 cu-a dăruirii înstelată floare
 și-un ornic având timp de măsurat,

ce-i, vezi, zglobiu, în veșnic dor de ducă,
 sub lamura unui discret colind;
 acesta-i cere sorții să-i aducă

acele temeri ce se nasc bolind...
 și-a tale pleoape, cu aripi fragile
 croi-vor calea...*spre trăiri nubile*...

Stelele-n scăldat

...vei fi privit chiar *stelele-n scăldat*
 și-a ta poveste tresăltând, fecioară;
 ea va primi al serii dezmiertat,
 spre-a nu lăsa uimirile să moară...

ele-s prezente-n gând și, uneori, regrete,
 ce fac uitarea însăși să mai țipe,
 cu asprele reflexe de erete
 când ni se-ntorc din timp funeste clipe:

primim atunci ca oaspeți doar iluzii,
 chiar sentimente pale fără niciun rost...
 lăsat-au ele pentru dor contuzii

și ploi tăcute ruginind în post,
 orgolii vechi, cărate de furnici,
 spre-a nu uita cine-a trecut pe-aici...

Prin dorul – pescăruș

...de-al timpului ciorchine nu ai teamă,
 secundele din el ivite sunt prin zodii...
 cu amintiri brumate treci la vamă
 și-n veșnicie întâlnești-vei rodii...

frumos, femeie, cauți spre Zenit,
 prin sentimente tandru răsculate,
 a căror boltă-nseamnă infinit,
 când ochii tăi rodesc lumini carate,

pentru-un destin în veci primăvăratec,
 cu-a sale pure, melancolic raze,
 ce pot ivi neașteptat jăratec,

cu pământean și înzeit extaze....
 tu lasă visele-n fertil culcuș,
 spre a zbura...*prin dorul-pescăruș*

Un inorog în cale

...iubita, știu, născută-i din ecou,
 cu inima primită de la îngeri...
 doar a zbura așteaptă într-un ou,
 spre-a nu cunoaște vreodat' înfrângeri...

ea, visul-floare mi-l oferă scut
 și clipa ceea trupul a-nsfințit-o
 cu focul sorții – flutur cunoscut –,
 eu, frumusețea gravă i-am slujit-o;

plăpândă noaptea vie ne-a unit...
 se scufundau întrânsa doruri mute,
 iar zorile, cu pasul înflorit,

ne-au fost adus neașteptate ciute,
 pe-a dăruirii fermecată vale...
 și scosu-ne-a...*un inorog în cale*...

Scriitorii europeni, vrând-nevrând, îl caută pe Don Quijote ca erou al viselor lor pe motiv că nu-i o ființă reală, ci un om de ficțiune și de acțiune, mai real decât toți scriitorii. Un om ficțiune plecat să preschimbe zarea finită din La Mancha cu orizonturi nesfârșite, o ființă immortalizată pe drumul veșnicilor căutări.

Prozatorii și poeții europeni, din toate timpurile, conștienți sau inconștienți, l-au căutat pe înțeleptul Quijote în viitor, ca o căutare a speranței, a visului veșnic neîmplinit, pe care îl găsim în poemele și prozele acestora. Îl caută pe „Cavalerul nebuniei” în viitor, dar pentru aceasta, ei îl descoperă în trecut. În căutarea lor, cheamă la o nemăvăzută cruciadă însoțită de muzica sferelor, călăuzită de „steaua cea strălucitoare și sonoră” care-o încuviințează de pe cer și le spune calea. Așa cum o fac poeții: Johann Wolfgang von Goethe („Suferințele tânărului Werther” sau „Prometeu”), George Gordon Byron („Pelerinajul lui Childe Harold”, „Manfred” sau „Cain”), prozatorii Giuseppe Antonio Borgese („Rube” și „Furtună în neant”) etc.

Al. Florin ȚENE CAVALERUL NE- BUNIEI STRĂBATE LITERATURA EUROPEI

Nu are rost să ne întrebăm ce a lăsat Don Quijote culturii. Fiindcă acest „fenomen” ne-a lăsat o întregă metodă, o complexă epistemologie, o întregă estetică, o întregă logică, o întregă religie mai ales, adică o întregă economie a eternului și a divinului, o întregă speranță în absurdul rațional, pe care le găsim sub diferite forme în literatura și filozofia europeană. Moștenitoare a înzeștrării cosmice lăsate de „Cavalerul nebuniei”, sau cum i se mai spune „Cavalerul tristei figuri”, cultura europeană încă nu și-a asumat cum se cuvine legatul. Poeții, ca Eminescu, Sorescu, Nichita Stănescu, Pierre Louys, Johan Christoph Friedrich Schiller, Johann Cristian Holderlin, sau prozatorii Henry Rene Albert Maupassant, Lo-Johansson, Arno Holz, Jean Francois Marmontel, Anton Holban, Gib I. Mihăescu, Ion Lăncrăjan etc, prin operele lor sunt sclavi ai timpului, se forțează să dea o realitate de timp prezent viitorului sau trecutului, și nu au intuiția eternului, pentru că îl caută în timp, în Istorie și nu în ei înșiși.

Constat că fântânile nemărginirii care susură în scrișul lui Cervantes au secăt în operele scriitorilor europeni. Că existența diurnă a nenumăraților Sancho se scaldă în apele impure ale mărginirii și resemnării, că lumea dezbinată într-o Europă ce se crede unită, în loc de o confrerie a iubirii și a curajului, domnește o confrerie a fricii și a urii. Vârsta de aur, magnifica vârstă a conviețuirii în bună pace între litere și politică, e departe de a se întrupa. Scriitorii europeni, prin cruciada lor literară, doresc ca omul conștient

și mândru de zestrea quijotească, să-l hotărască să și-o revindică, să-l învețe să o merite, pentru ca astfel să se înalțe ca om.

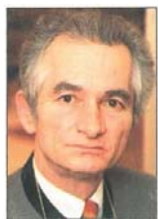
Atitudinea lui Valery este atitudinea unui om singur care se luptă cu „morile de vânt”. El se raportează la dificultățile gândirii și ale creației ca și cum ar fi singurul chemat să dea seama de ele. Tensiunea care îl consumă, în același timp provocată și suportată, e tensiunea între propria-i ființă și gândirea proprie: „Ceea ce gândesc îmi ascund de ceea ce sunt”. Impas gnoseologic sau act al luptei „cu morile de vânt”? tentația lui Valery este aceea de a voi să dea seama numai prin lupta cu sine despre tot și de a încerca s-o facă fără să se dea cu totul în ceva, neresemnându-se să fie „ceva, indiferent ce”. El poartă masca „cavalerului tristei nebunii”, asemeni lui Teste – fantoma născută din lupta „morilor de vânt”, ca inutilitate a vieții într-o societate ce nu-l înțelege.

Tradiția raționalistă, anchilozată în contemplarea omului ca ființă rațională, împiedică întâlnirea cu „Cavalerul Nebuniei”. S-a spus că rațiunea îl deosebește pe om de animal. Eu spun asemeni lui Unamuno că ceea ce-l distinge e mai mult sentimental decât rațional.

La Bacovia această luptă cu „morile de vânt” surprinde prin aparenta abandonare a metafizicului și persiflarea filosofiei, suspectată de neputința descifrării condiției umane și a misterului cosmic. Omul, pentru autorul volumului „Plumb”, este damnat să repete, cu fiecare generație, același traseu circular. Ea se instituie ca iluzionare inutilă, ori ca luptă cu „morilor de vânt”, ca un „dicționar” pe care se poate „adormi uitat”, înainte de a se ajunge la un gând salvator.

La capătul petrecerii, ca luptă „cu morile de vânt”, lumea se umple de „un cântec”, spune Blaga. Dar cântecul nu pare a fi o compoziție pe de-a-ntregul omenească, ci un atribut de origine tainică („noi suntem purtători de cântec”) și ambivalent. Dacă lupta cu „morile de vânt” cunoaște extaza cântecului, drumul spre moarte prinde la fel „chip de cântec”, al cărui motiv pare a fi trecerea însăși, în sonorități stinse, elegiace, făcute pentru uitare și leac: „Câteodată prin fluier de os strămoșesc/ mă trimit în chip de cântec spre moarte”. (Fiu al faptei nu sunt).

Și la Eminescu în poeziile sale, dar mai ales în publicistică, descoperim aceeași luptă cu „morile de vânt”. Această luptă o descoperim în îndoiala față de lume, dar mai ales de distanțarea față de „prezent”, dar și implicarea în acesta. Scriitorii europeni și-au dorit și își doresc să descopere în lume și altceva decât „repetabila povară”, un fel de „elice” a „morilor de vânt”, ce se învârtește inutil și sisyfic, își doresc să descopere privescerea unui om care călătorește cu gândul pentru a se cunoaște mai întâi pe sine, apoi pe ceilalți, și pentru a se iubi mai puțin pe sine și mai mult pe ceilalți. Acelaș erou care învinge Meduza-suferință, același Perseu care se ferește de privirea ei, intră mai apoi în rolul lui Orfeu, ia lira în mâini și cântă atât de frumos, încât clinește pietrele din loc, îmblânzește fiarele sălbatice, aduce alinare în cugetele tuturor și înduioșează sufletul celor mai aspri oameni.

Poeme de Marius C. NICA

Vin matadorii...

Vin Matadorii rând pe rând,
în mersul lor e-atâta încleștare,
arena îi primește trepidând,
dar îngenunche plină de-ntristare.

Vin Matadorii doar pentru o clipă,
amantele se rătăcesc în gând,
amurgul parcă se dilată
și-n ochiul trist se-aud plecările tă-
când.

Vin Matadorii să oprească ora,
eșarfele tresaltă ca într-un tumult,
și-n lacrima ce se prelinge în tăcere
e doar arena ce-a tăcut de mult.

Vin Matadorii să-și vindece absența,
în mersul lor e-atâta încleștare,
Arena îi primește trepidând,
dar îngenunche răpusă de-ntristare.

Necuprinsa trecere

Drum încrustat cu trăiri peste vreme,
culori ce vor din nou să te cheme,
vârstă pătrunsă în floare de stei,
Necuprinsa trecere a anilor mei.

Condor cu zboru-i măiastru,
mugur nuntit bogat în albastru
ce-aleargă-n neștire când
Tu nu mă vrei,
Necuprinsa trecere a anilor mei.

Cum vara pătrunde în iriși etern,
corola pe tample azi o aștern,
cu mers de noblețe în prag și-n idei,
Necuprinsa trecere a anilor mei.

Așa striga ilustrul Poet
prin jariștea înșelătoare,
iar Cronos în ritm sacadat
îi fura anii cu atâta fervoare.

Ars poetica I

Priviți brațele mele;
cireși fierbinți au la capăt
câte cincisprezece fierbinți...
și veți înțelege de ce sunt aripă
urcând sufletul meu ipostasic
înspre astre.

Și veți înțelege Poetul,
trecând din Logosul ființial hristic
spre cântecul penetrabil al soarelui
invocând mișcarea de jar
prin care semenii
ridică mileniul acesta spre stele -
de parcă pământul ar fi sprijinit
în necuprinsul brațelor mele.

Ars poetica II

Mai trecem uneori câte-o vamă
prin arșița atâtor nostalgii,
mărturie e rana Poetului
ce-și divulgă măreția
peste fructul atâtor insomnii...

Cuvintele Lui viscolesc
prin imperiul memoriei
într-o necuprinsă desfătare.
Fiece poem scris
așterne în Clepsidre,
prag de înălțare
încrustând în Nemurire,
a vieții splendoare.

Alchimie

Să te rujezi nepăsătoare,
să te rujezi întreaga noapte
și te rujezi în dulci spirale
în focul din petale moarte...

Să te rujezi cu portocale,
să te rujezi cu aqua-forte,
în focul stins al firii tale
ce nu mai vrea să ne suporte...

Să te rujezi cu umbra de pe drum
ce lasă-n urmă numai scrum...

Dintr-un început

Coborai din munte,
femeie în alb,
privirea-mi rătăcea
pe muntele grav -
atârând de lumini,
și de azur,
și de stei,
statuia a ochilor mei...
Te priveam colorată de soare,
atunci când înaltul
te strigă, te doare...
Și cum să nu invoc
începutul
când și olarului
i se dăruie,
fără memorie,
apa și lutul...?!

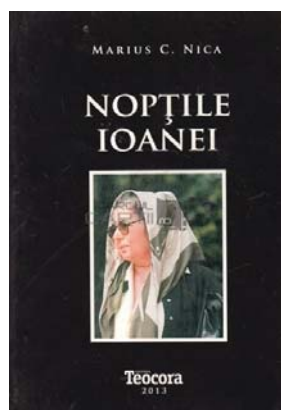
Concert de Haydn

Noblețe...!
să dizolvăm lucizi
cetatea păpădiei,
tipar ce ne inundă
cărarea de azteci,
iar Tu,
cu zbatere fluidă,
spre eșafodul feeric
din nou să mă petreci.

Noblețe...!
să dizolvăm lucizi
pretinsa depărtare...
Sărutul amiezii
să-ți fie un sacru consemn,

să mă primești la ora
de taină
într-o străveche
casă de lemn...

Noblețe...!
în ritm de petale, pri-
măvara-nrămează
Concertul de Haydn.
Tu îl ascuți...
Ne adâncim în pri-
mejdii sonore,
când fluturii
roiesc desculți.

Când fiecare verb

Ar fi în zadar să persiflăm secunda
când steaua mea de vise tot scurmă
prin genuni,
arunc spre mal corabia-mi durută
iar Miriam mai poartă doliu între sâni.

Ar fi-n zadar să-adun firimituri celebre
strivind pe caldarâm întreaga-mi ură,
când fiecare verb prin nopți hălăduind
îmi toarnă rouă la încheietură.

Ar fi-n zadar să mă numesc Aed,
prin târguri declinand o viață scursă,
iar lumea ca o ghilotină
adulmecă arena printr-o clipă dusă.

Ar fi-n zadar să-nlănțuim destinul
de un taluz ce sufletul mi-l ară,
se zbate Miriam pulsând reverberații,
chemarea ei și azi mă înfioară.

Ar fi-n zadar să persiflăm secunda
când steaua mea de vise tot scurmă
prin genuni,
arunc spre mal corabia-mi durută
iar Miriam mai poartă doliu între sâni.

Nu voi insista cu biografia generalului în rezervă Gheorghe Văduva (cercetător științific gr. I, redactorul șef al revistei *Univers Strategic*, autorul a 22 de romane și cărți de poezie), ci cu poezia domniei-sale din cele două volume (*Cuvinte pe cuvânt – 2021* și *Dincolo de zid – 2022*), pe care le-am primit în format pdf de la domnul profesor Nicolae Grigorie-Lăcrița.

Îndeosebi cartea *Dincolo de zid* mi-a stârnit din capul locului interesul, întrucât referirea la zid m-a dus de îndată cu gândul la schița *Zidul* a lui Leonid Andreev, acel zid „drept și neted, tăind cerul în două”, care izolează/în-lăgărează leproșii (oamenii primejdioși) de restul pământurilor. Atâta doar că Gh. Văduva ne prezintă în poezia *Dincolo de zid*, procesul de zidire/edificare lăuntrică („Din infinitul colmatat în vid/ mi-am definit ideea mea de zid/ și-n zidul dintr-un zid neterminat./ o lume de zidiri am ridicat”), în fața căruia a ridicat pe urmă „un zid de piatră și oțel” (solida pregătire moral-spirituală pentru o viață vrednică), deși – ne face cunoscut în aceeași strofă – „(...) până astăzi încă n-am aflat/ de ce-am zidit un zid din ce-am uitat”.

În pofida acestor nedumeriri, izvodite de necunoașterea sinelului (*Gnothi seauton – Cunoaște-te pe tine însuși*, spune mereu actualul îndemn al grecilor antici!), poetul constată șubrezonia celor mai multe dintre făloasele construcții umane („Sunt ziduri construite din pământ,/ sunt ziduri și zidiri din mori de vânt,/ mai sunt și ziduri din cuvinte seci/ și ziduri denumite loc de veci”), precum și infinitatea modurilor „(...) de-a zidi/ din flori, din fum, din verbe, chiar din vid,/ și, la nevoie, mai ales din el,/ la frontiera dintre vis și țel”, pentru ca în distihul final, echivalentul moralei din fabule (o admirabilă închidere poetică, vorba lui Constantin Noica, ce se deschide spre inima și mintea cititorului), să avem sensul existenței îmbibată cu dor pentru toți pământeni, îndeosebi pentru români: „Un zid de viață-ntr-un pustiu de dor,/ un dor zidit într-un parfum de zbor”.

Deși poezia-manifest *Dincolo de zid* n-a fost așezată în fruntea volumului, lesne se poate deduce că autorul este atât de conștient de valoarea ei artistică și simbolică (păi de pomană susținea marele Isaac Newton la vremea lui că oamenii construiesc prea multe ziduri și prea puține poduri/punți de legătură?!), încât în chip firesc regatul poetico-monadic a primit numele monadei regină.

Da, căci arta în general, poezia inspirată (de rang universal) în special, constituie (încă) punți trainice de legătură între pământeni, chit că tot mai mulți dintre ei țin morțiș să devină robii „democratici” ai materialului și satanicului. Așa că – prin lăcomie, minciună, ipocrizie și cruzime de felul conflictelor militare – ei aruncă în aer (la propriu și la figurat) podurile/punțile de legătură dintre țări, popoare și indivizi, locul acestora fiind luat de ziduri înfricoșătoare, ce au menirea să împartă cerul și pământul...

Poezia lui Gheorghe Văduva, doar uneori subtil-ironică sau furtunos-protestatară (ex. *Patron de jug sau Porcii din palate...*), este pe anasambly calmă, fluentă,

profundă și fără prețiozități obositoare, ceea ce înseamnă că posedă armonie și valoare. Desigur, la calitatea neorțată a versurilor contribuie atât înzestrarea autorului și captivanta clasicitate a stilului său inconfundabil (metrica ireproșabilă, rime de felul a-b-b-a sau a-a-b-b în cazul catrenelor), cât și cunoașterea limbii până la stoarcerea sevei artistice din cele mai uzuale/banale cuvinte (în acest fel întărește afirmația profesorului Gheorghe Bulgar că „numai limba spaniolă ne întrece în bogăția expresiilor și a metaforelor”), respectiv îndrăznețea alăturare a termenilor în cele mai năstrușnice oximoroane sau în imediata lor vecinătate (însuși autorul spune că „se lasă-n noi oximoroane”): drept nedrept, inteligența prostiei, ploaie seacă, mintea prostiei, banalități banale, tăcere vorbitoare, minciuni adevărate, infinitu-n clipă, făcutul nefăcut, focuri de gheață, viața din moarte, răul bun, piatră înierbată, verb de apă, verbe nisipoase, robia libertate, voci ce tac, tăceri limbute, tăcerea nu ascultă când vorbește, echilibrul e furtună, nodul nu se-nnoadă, ghețarul să ardă, mișcătoarea lumii nemișcare, Soarele-i un foc imens și rece (*Dualism unitar*), deschis ca spațiul închis (*Nedemn cenzurat*), eternitatea clipe-i un timp fără durată (*Pasărea albastră*), vremurile-și pierd vremea fără vreme (*Trebuințe inutile*).

George PETROVAI UN POET NĂSCUT, IAR NU FĂCUT

Da, pentru că Gheorghe Văduva știe să pună la treabă cuvintele, sintagmele și expresiile, iar acestea acceptă (la drept vorbind n-au încotro) să se supună autorității sale de maestru ca să-i încante pe cititorii negrișiți. De ce mai ales pe aceștia? Deoarece doar lor, căutătorilor de profunzime și subtilități artistice prin recitare, poezia maestrului Văduva își deschide corola blagiană de minuni, astfel adevărindu-se spusa că „Apele liniștite sunt adânci”.

Nu-i de ici-de colo să scrii la peste 80 de ani cu atâta vervă, dezinvoltură și dezinhibiție, însușiri care – ne demonstrează Gheorghe Văduva prin poezia sa – nu sunt nicidecum apanajul biologicului, ci al spiritualului. Cu atât mai mult astăzi, când ne confruntăm cu o jalnică realitate: fiind vremea semidoctilor, falșilor culți și a analfabeților funcționali, tot mai mulți tineri au spiritul închircit (nematurizat sau îmbătrânit), pe când unii remarcabili seniori, precum maestrul Gheorghe Văduva, sunt mereu tineri și virili în plan spiritual.

Firește, ar mai fi destule de spus. Dar, nevrând să-i obosesc pe unii cititori comozi, voi încheia cu următoarea constatare: Poetul Gheorghe Văduva cunoaște foarte bine atât tehnica filosofică a Coexistenței și alternanței contrariilor (oximoroanele, și nu numai, fac dovada în acest sens), cât și pe cea a Relativității cunoașterii (conflictul esență-aparență), cele două teme favorite ale daoistilor.

Poeme de Constantin MÎNDRUȚĂ

E toamnă-n calendar

E toamnă-n calendarul meu
Și frunze-s filele din el,
Cad una câte una subțirel
Și pentru fiecare-am panaceu.

Că toate fac din mine-un eu,
Cu rele, bune, le rămân fidel,

E toamnă-n calendarul meu
Și frunze-s filele din el.

Mă uit la deget, la inel
Și nu mai pot să fiu ateu,
Cu mine este Dumnezeu
Și sunt și Cain, sunt și Abel...

E toamnă-n calendarul meu.

E toamnă iar

E toamnă iar, a câta oară
Iubesc și nu te pot privi,
Iubesc și nu m-oi ostoi
Să-ți fac din frunze o vioară.

Vântul, cu-atingere ușoară
Să cânte fără-o a strivi,
E toamnă iar, a câta oară
Iubesc și nu te pot privi.

Când zorile se vor ivi
Se-aude roua pe afară
Alunecând cu vreo chitară
Și-n suflet tu îmi reînvii...

E toamnă iar, a câta oară ?

Această toamnă

Această toamnă este doar a mea,
Nu am cu cine să o mai împart,
Cărările de tine mă despart,
Bancă nu e, pe care să pot sta.

Ne trece timpul, vremea este rea,
Arca lui Noe nu mai are cart,
Această toamnă este doar a mea,
Nu am cu cine să o mai împart.

În goană vântul a greșit un start
Și frunzele ajunse pe o stea
Îngălbenesc lumina ce cădea
Pe cojile de nuci care s-au spart...

Această toamnă este doar a mea.

Luna plină

E noaptea noastră de pe urmă
Cu lună plină și rotundă,
Pe geam ea poate să pătrundă,
Neliniștea din ochi ne-o curmă.

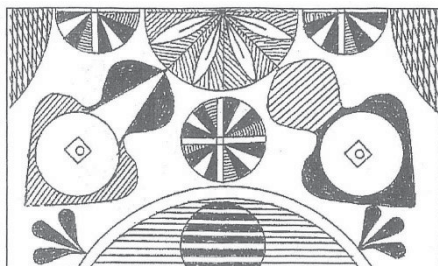
Și nu ne lasă nici o urmă,
Lumina ei n-o să ascundă
Vreun nor măcar pentr-o secundă,
Din stele ea își face turmă.

Te-aș săruta și vreau să-ți spun
Că te iubesc ca un nebun,
Dar nu mă lași, iubito, nu mă lași,

Până la tine îmi fac drum,
Doar către tine mai am pași
Și inima îmi scoate fum.

Inelul

În dimineața asta e tot noapte,
Nu mai sunt stele și plouă încet,
Chiar sfântul poate fi analfabet,
Zâmbind, rostește Țuța printre șoaapte.

E vremea fructelor să fie coapte,
Te face mustul viei mai șiret,
Până se face vin se dă decret
Să nu se bea amestecat cu lapte.

Că dacă fată vaca un vițel,
Te bucură și bea din vin nițel,
Ca ugerul să-i fie mai bogat,

Să sugă pofticios vițelul,
Lipsește și de seamă n-am băgat,
Femeia mea și de pe deșt inelul.

Arca lui Noe

Azi plouă, de-am să-l chem pe Noe,
Să o mai punem de o arcă,
Prea multă apă mă încercă
Și să o beau nici nu am voie.

În cap am fixă o idee :
Cu animale nu se-ncarcă,
În mine e-o dorință, parcă :
Cel mult cu câte o femeie...

Așa că, Noe, radeți barba,
Să ne jucăm de-a Baba Orba,
Așa să dăm de câte-o zee,

Și numai noi nu stăm la rând,
Că e cuminte și-o să steie
La bordul arcei, surâzând.

Fiecare zonă a României are propriile sale locuri frumoase, binecuvântate de Dumnezeu, legende, tradiții, obiceiuri și datini străbune. Mi-a fost rânduit să colind țara în lung și în lat, mi-a fost dat să văd oameni și locuri minunate ! Am ascultat povești și am văzut cum fiecare palmă de pământ spune istoria locului. Când am ajuns pentru prima dată în Valea Jiului am fost fascinată de măreția munților și de peisajele care te copleșesc cu frumusețea lor. Înconjurată de munții Parâng, Șureanu, Retezat și Vâlcan, Valea Jiului oferă iubitorilor de călătorii locuri extrem de atractive. O mulțime de așezări pitorești împânzesc munții în jurul orașelor miniere din Valea Jiului, Hunedoara. Aici, locuiesc, din cele mai vechi timpuri, români care s-au ocupat cu creșterea animalelor numiți „momârlani”.

Zenovia ZAMFIR

Întru credință și dragoste

Urmașii dacilor, așa cum sunt numiți momârlanii, au păstrat tradiții arhaice distincte, una dintre ele fiind îngroparea morților în grădinile caselor, pentru ca sufletele lor să aibă parte de liniște. Portul tradițional le era asemănător cu cel al dacilor înfățișați în scenele Columnei lui Traian. „Cine a văzut Columna lui Traian din Roma va avea puține dubii că acești valahi, la fel ca și cei din Moldo-Valahia, sunt descendenții poporului lui Decebal. Ca și o caracteristică, înfățișarea și îmbrăcămintea prizonierilor daci de pe columnă se păstrează și astăzi”, informa „The Times”, în 1867, într-un articol dedicat românilor.

Momârlanii își dedicau tot timpul îngrijirii turmelor, ducând o viață de păstor, îi descria în 1870, publicistul Robert Nelson Boyd, autor al unui amplu reportaj denumit „O vizită în Principatele dunărene”, pe care l-a publicat în „Illustrated Travels” (Călătorii ilustrate), editată de Societatea Geografică Regală din Mare Britanie. „Unii au cabane de bușteni pe înălțimi, unde locuiesc toată vara. Alții caută un adăpost sub corturi făcute din ramuri și frunze de copaci; foarte puțini coboară în văi în timpul sezonului cald și nu își văd casele luni de zile. Nimeni nu rămâne jos, în afară de cei bătrâni și infirmi. Chiar și femeile și fetele se alătură exodului general, iar satele sunt practic pustii. La mijlocul verii, turmele pasc chiar pe vârful munților, dar pe măsură ce vremea se răcește, ele sunt

coborâte, curățând versanții zonă cu zonă de iarbă și lăsând frecvent petice de pământ goale”, scria Robert Nelson Boyd.

Sunt multe supoziții în privința numelui de momârlan, se spune că ar veni de la „maratvany” care în limba maghiară s-ar traduce prin rămășiță sau resturi, însemnând de fapt ca ei sunt descendenții dacilor. Dacă la început porecla i-a deranjat, mai târziu au convenit că momârlanii sunt urmașii dacilor. Deasemenea în publicațiile din secolul al XIX-lea momârlanii erau numiți astfel pentru că purtau plete lungi. „Portul românilor din văile Jiurilor ni se înfățișază astfel: *bărbații își lasă păr lung și pentru aceea se numesc în batjocură „momârlani”*. *Vara poartă pălării cu margini late, iarna căciuli, care se numesc clăbețe sau căițe, ca în Valea Hațegului. Pe acestea le fac ei înșiși din piei de miel albe sau negre și sunt foarte mari și la fund mai late, ca la gură. Cămeșile le sunt lungi, până la genunchi și cu mâneci largi, românești; Peste cămașă se încing cu șerpăre late, (pe cari le numesc brăie), apoi au ieptare înfundate, ori deasupra șube de pănură albă; iarna purtă și cojoace scurte. În picioare poartă opinci, unii au și călțuni de pănură grasă”, informa Gazeta Transilvaniei, într-un articol despre momârlani, în 1897.*

Momârlanii mai erau numiți și „jieni” datorită râului Jiu care străbate zona. La ora actuală, urmașii momârlanilor par să fie mândri de originile lor și se străduiesc să le transmită generațiilor viitoare. Așa am cunoscut familia Lucreția și Petru Melinesc care ne-au impresionat cu munca depusă pentru păstrarea unor valori patrimoniale primite în dar de la o mătușă. Pe strada Slătioara unde locuiesc, timpul devine istorie, una din cele mai vechi comunități rurale din România încă își duce veacul, urmele momârlanilor sunt păstrate într-o casă memorială din Petroșani, casă autentică, veche de peste 200 de ani. Pentru a nu se pierde obiceiurile și tradițiile locului, familia Mălinesc a decis să deschidă un muzeu al momârlanilor, într-un cadru cât se poate de pitoresc. Aici pot fi admirate sute de obiecte specifice zonei, de la îmbrăcăminte veche de zeci de ani, până la unelte tradiționale, unele rudimentare, folosite în ogrăzile familiilor momârlânești. Toate aceste obiecte au fost donate de-a lungul timpului de mai mulți momârlani din Slătinoara, Sălătruc, Dâlja Mare. Gazda muzeului are în jur de 100 de costume, toate strânse de-a lungul anilor, însă, din lipsă de spațiu nu sunt toate expuse aici. Volubilă, amabilă, primitoare, gazda noastră ne descrie amănunțit cele două camere ale muzeului.

Paraschiva CĂRBUNAR

Darul cel mai bun

Fascinată de bogăția de culori
Privesc peste ai umerilor zori,
Cum crengile pomilor se-ndoaie de flori
„Grele ca niște comori!”

Și în gând îmi spun
Părinte sfânt și bun,
Pe-al vieții drum
Mi-ai dat DARUL
cel mai bun!

Să fiu copil
Să stau la masă,
La noi ACASĂ!

Sub cerul senin de vară
Unde LUCEAFĂRUL coboară
Lumină revărsând peste ȚARĂ!

Pe caii timpului

Pe caii timpului călătorim
Nădejdi semănând
În sânul Naturii visele ne împlinim
Amintiri dragi căutând!

De salcâmii înfloriți, sufletul mi-e plin
Deși afară ninge.... ninge,
Din PĂDUREA DE ARGINT se-aude
lin
Fluierul cum plânge!

Drum îmi croiesc prin LĂSTAR
Viață, din anotimpul verii să mai inspir,
Să scriu poemul iubirii, pe-al sufletului
HOTAR!

Gândul mi s-a întomnat
Și de doruri mă seacă,
Îl închid, într-un părete verde întunecat!

Povârnișul vieții

Povârnișul vieții când suim
Cu floarea tinereții în gând trăim
Dar, floarea tinereții atât de prețioasă
La bătrânețe ne lasă!

Doar sufletul, gingașă floare
E statornic și blând;
La cele atât de trecătoare
Lumina vieții purtând!

Suflete, ca într-un RECEPTACUL
Te-a așezat în pieptul meu,
Bunul Dumnezeu!

Fii prieten bun....
Pe-al vieții val
Suflete fără liman!

Mircea D. DUMITRESCU

Singur

Singur,
Gândurile umblă stinghere prin mine,
Iar pașii mei goi,
Chinuie asfaltul cu zgomot strident.
Singur,
Privirea de gheață a lumii m-absoarbe,
E albă și rece,
E clară și atât de simplă în Univers.
Singur,
Perechi solitare sau grupuri vivace,
Mansarde sordide în blocuri de sticlă,
Bordee ascunse de vile trufașe.
Singur,
Săruturi în fugă sau trupuri încinse,
Refugiu din tine măcar pentru o zi...
Și totuși sunt singur.
Singur,
O nuntă banală, agasantă și absurdă,
Doi singuri ce-n viață pornesc împreună,
La capăt de drum îi așteaptă înghețul.
Singur,
Am scâncit și plâns întâia oară singur
Și noul început necunoscut
mă va găsi la fel,
Căci toată viața am fost singur.
Și eu, și tu, și ei, și voi!

Temporală

Și a venit,
Nu a întârziat.
Timpul nu iartă,
Dar oamenii...
Ei sunt mai răi ca timpul,
Care,
Doar amână,
Pe când oamenii,
Nu uită
Și nu iartă!
Atunci când vrei înțelegere,
Când vrei doar omenie,
Omenie de la...
Ciudat spus,
De la oameni,
Îți dai seama,
Crunt și nemilos,
Absurd de realist și concret
Că...ea,
A dispărut aproape în totalitate.
Timpul doar amână,
Inevitabilul de neevitat,
Pe când oamenii,
Fără nicio supărare
Sau minimă compasiune,
Nu uită și nu iartă.
Timpul este judecătorul suprem,
El este etern.
Oamenii doar își trăiesc clipa,
De cele mai multe ori,
Jalnică și atât de mică!
În concurența dintre timp și oameni,
Oare cine câștigă,
Timpul... oamenii?!

Marieta COMAN

Nuanța roz a firii

Te rog să nu îmi spui
că a murit albastrul
și visul dintr-o stea
este-n zadar
eu încă văd pe cer
o strălucire
și-o pană de dorință

prinsă într-un târziu,
noaptea...

Te rog să nu îmi spui
că-i cenușiu seninul
cu ochii-mi de speranță
eu văd
doar strălucire
lumină văd acolo,
unde zâmbesc doar inimi
și strâng la pieptul meu
nuanța roz,
a firii...

Poem concis

Am să despici poezia
până când un vers
te va găsi
pierdut între cuvintele lui
poate uitat
poate neînțeles
poate consoană așteptând
vocala alăturată care să-i dea sens...
Și, silabă cu silabă
te voi transforma într-un
poem concis
lipsit de rimă dar subtil
prins în gerunziu
și succint.
Vei fi „haiku”
pentru mine...

Atât de tine

E-atât de tine
în fiecare înserare
prin stropii nopții
ce plâng ca o chemare
E-atât de tine
în zâmbetul din răsărit
când ochii te cerșesc
atunci când se deschid
E-atât de tine
în orice melodie
ce notele își ia
șoptind a ta iubire
E-atât de tine
prins în fiecui moment
când gândul liber tremură
ca aripa de fluture înfrânt
Și clipa ce dorește
atât de mult din tine
s-a predat așteptării
șesând franjuri
din rupele destine...

Editura Eikon, București, în 2023 și-a îmbunătățit palmaresul cu romanul „Nevermore”, al autoarei Ana-Cristina Margu, având ca temă cele două lumi, cea de azi și cea de mâine, punând, față în față, problematica destinului și a liberului arbitru, a posibilității de a ne alege sau nu momentul trecerii din viață în eternitate.

Definit ca ființă socială, omul ajunge uneori să se însingureze, chiar dacă este înconjurat de semenii, pentru că nu este ascultat și, cu atât mai puțin, înțeles.

Cititorul se va simți „captivat” voluntar, dacă este permis acest oximoron, atunci când va începe lectura romanului, deoarece cu greu va putea face pauze, și acelea, neapărat necesare.

Aparent, romanul este o poveste de dragoste, dintre Vlad și Irene, ambii absolvenți de psihologie, proaspeți psihoterapeuți și căsătoriți, plecați în luna de miere, pe tărâmurile exotice, în căutarea de experiențe unice.

Mihai CĂLUGĂRIȚOIU

ÎNTRU DILEMELE MORALE

În realitate, romanul este o profundă lecție de psihologie, văzută prin lumina interpretărilor filosofice, referitoare la problematica scopului și sensului vieții, a înstrăinării umane și a dreptului de a hotărî și dispune de propria viață.

Sub pretextul scrierii unei cărți, „mai mult despre depresie, dar cu accent pe sinucidere” (p. 71), cu titlul „Fals tratat despre sinucidere”, eroii săi, unul real-Vlad, și unul imaginar-Irene, dispărută în condiții misterioase, autoarea sintetizează cele mai noi cunoștințe din domeniul psihologiei și psihiatriei și ne poartă prin cele mai cunoscute locuri suicidale din lume: poduri, stânci, construcții înalte, făcând, totodată, un inventar al modalităților și tipologia sinucigașilor, din lumea reală, dar și din literară, explorând „teme pe care mulți autori le evită” (p. 128).

Pentru documentare, Vlad își propune să procure biletele de adio ale celor „trecuți voluntar în neființă” (p. 75), chiar dacă „pătrunzând în imposibil și transformându-l în realitate” (p. 84).

„Vlad... nu va putea recunoaște cu adevărat niciodată moartea ei... și-a propus să-i îndeplinească Irenei ultima dorință... să scrie o carte numită «Fals tratat despre sinucidere» (p. 88). „Prezența soției sale alături de el în munca de documentare... ar putea fi modalitatea lui de a face față durerii” (p. 89).

„În cartea la care lucrez cu multă pasiune, Vlad și-a propus să-și aducă o contribuție importantă în domeniul sănătății mintale și al conștientizării depresiei și autovătămării” (p. 221).

Neîmpăcat cu gândul că și-a pierdut iubita, Vlad ajunge să sufere de „tulburare obsesiv afectivă, sau, mai bine spus, de tulburare obsesiv-compulsivă” (p. 94).

În căutările sale, Vlad, însoțit, permanent, de „dragostea lui veșnică”, „ținându-i companie... și dincolo de pretutindeni” (p. 254), este abordat de Laura, care îi propune să-i vândă biletul de adio, scris înaintea sinuciderii apropiate.

Laura a luat această decizie pentru că nu a reușit să-și salveze băiatul suferind de o gravă boală de inimă, acuzând de malpraxis medicul care-i operase fiul, chiar dacă știa cauza reală, lipsa aparatului medicale.

Deși acceptă târgul, Vlad îi propune „să fii de ajutor aproapelui tău”, prin construirea unui spital pentru copii, modern și dotat cu tot ce trebuie.

La convingerea Laurei, contribuie și Daniel, fiul său decedat pe masa de operație, nu din nepriceperea medicală, ci din lipsa aparatului adecvat.

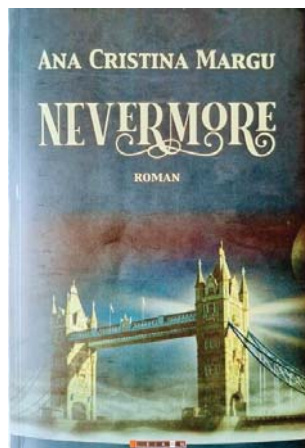
Autoarea folosește prilejul și prezintă etimologia numelui Daniel, „Dumnezeu este judecătorul meu”, nume ales cu bunăștiință.

De remarcat este și întâlnirea lui Vlad cu o prostituată, care ajunge să se culce cu fiul său, pe care-l abandonase la naștere, mamă adolescentă de numai 16 ani: „Am comis un incest... M-am iubit cu propriul meu fiu” (p. 360). Încercând să ia legătura cu el: „Am reușit să aflu... că a orbit” (p. 361). „Aș vrea să mă întorc în țară, să-i fiu aproape și să-l ajut cum pot” (idem).

Cazul prezentat ne trimite în antichitate, la incestul dintre Oedip și mama sa, Iocasta, în urma căruia Oedip își scoate ochii și pleacă în pribegie, însoțit de fiica sa Antigona.

Vlad este un personaj ubicuu, îl găsim peste tot, aproape în același timp acolo unde este un caz care îl interesează. De asemenea, trecutul și prezentul se îngemănează, de multe ori, trecutul este adus în prezent ori personajele trecutului sunt purtate în viitor, astfel încât „să scoată la lumină poveștile ascunse ale locurilor din întreaga lume” (p. 88).

Realul și miticul, povestirea și povestea sunt tratate cu aceeași măsură, încât cititorii sunt „niște călători într-un tărâm magic, unde trecutul se împletește cu prezentul și cu viitorul” (p. 152).

Poeme de Angela Maria DRĂGOI

Darul cel mai scump

Dacă venim pe lume, nu-nseamnă
c-am cerut
S-avem această viață și-un drum,
de străbătut!
Oricum va fi sortită, mai bună
sau mai rea,
Vom merge pân' la capăt,
având dreptul la ea!

Nu toți vor înțelege, de ce ți-e drumul greu.
De-l urci sau de-l cobori, este destinul tău!
Și mulți te-or însoți, sperând că-ți va fi bine,
Dar, nimeni n-o să poată să,,calce'' pentru tine!

Iar sfetnic bun să-ți fie al sufletului sfat,
El simte cel mai bine, ce cale-i de urmat!
Ești călător prin viață, iar crezu-i doar al tău!
Poți să alegi: ori Iadul... ori Bunul Dumnezeu!

Să nu te miri că unii ușor uită ce-i,,VIAȚA''
Nimic nu-i mai întoarce, parcă sunt trași cu ața!
Iar alții viața toată de gânduri fac risipă,
Nu mai trăiesc simțirea! Nu pot uita...,O CLIPĂ''!

Tu să nu uiți vreodată că viața nu-i concurs!
Să nu-ți compari poteca, cu-al altora parcurs!
Nici bogății nu strânge, căci pe pământ rămân!
IUBIREA ți-e AVEREA! Fă-i leagăn cald în sân!

Tu poți lupta, ai dreptul să-ți aperi viața ta,
Cu bunătața, cinstea fii prieten pururea!
E darul cel mai scump, din Ceruri l-ai primit,
Nu-l risipi degeaba și... fi-vei fericit!

Gândul meu

Prin geam privesc cum înfloresc castanii,
Și mă gândesc iubite, cum trec în fugă anii.
Copacii sunt iar tineri, împodobiiți de flori
Eu stau cu ochii-nchiși, cum fac adeseori.

Iar gândul își ia zborul, alunecă spre tine,
Te caută, te strigă, te-ndeamnă către mine.
Poți să-l auzi prea bine, este acolo-acum,
Privește pe fereastră și ai să-l vezi în drum!

Te-așteaptă dimineața și merge-n fața ta,
S-așază pe o bancă, pe care-am stat cândva.
De-acolo nu se mișcă, pân' vei veni din nou,
Umbră la pași să-ți fie, sau dulce, blând ecou.

El stă-n săgeți de aur, doar ca să te zărească
Asupra lui, privirea-ți o clipă să se-oprească.
Sub negri nori de ploaie te-așteaptă să apari,
Chiar dacă prin mulțime, prea repede dispari.

Fantasmă viorie, prinț cu veșmânt de dor,
Sărutul meu te-mbie să sorbi al meu izvor,
Să-ți potolească setea, când buzele te frig,
Să îmi auzi suspinul, atuncea când te strig.

În noaptea cea adâncă, privirea mea-i la fel,
Iar gându-mi șade-alături, vorbind încetinel.
Îmi spune dacă-i bine...de-i obosit sau nu...
Că e... mereu cu tine... de unde să știi tu?

Cu ochi precum e marea

Iubitul meu dorit, cu ochi precum e marea,
Pe-un țarm de vis cu tine-aș vrea s-alerg,
Să nu privim trecutul, să urmărim doar zarea,
Să mă ridici pe brațe, iar eu să te dezmierd.

Să mă săruți pe gene și pe obraz, pe buze,
Suflarea ta fierbinte vrăjească trupul meu,
Să ne clădim iubirea, asemeni unei frunze,
Ce crește și respiră doar cu stejarul său!

Gingașa-mbrățișare a brizei să ne-mbete
Iar clipa împreună, s-o facem cât un an,
Și vorbele iubirii să le sorbim cu sete,
Sunt cea mai fericită din lume, că te am!

Brățări să-mi faci din melcișori de mare,
Să mi le pui la mâini, să fii gelos pe soare,
Ce-al trupului meu val îl mângâie ușor,
Trezindu-ți iar dorința, în tremurat fior!

Când astrul se coboară, uitând parcă de noi,
Să ne-ndreptăm spre apă, sărind în valuri, goi,
Iar spuma ne-nvelească bronzatele făpturi,
Să fim copiii mării, porniți spre aventuri.

Apoi, grăbitul timp am vrea să-ncetinească,
Să evadăm în lume, adolescenți rebeli,
Să ne începem zborul ca pasărea măiastră
Spre-altarul fericirii! Ce-ai mai putea să ceri?

De m-ai îmbrățișa

De m-ai îmbrățișa și ți-aș simți căldura,
Aș fremăta ca frunza într-o pădure verde!
Ți-aș îmbrăca în soare, în dragoste făptura,
Nesiguranța și-ndoiala ta... s-ar pierde!

Și mâinile de-ar sta căuș, să mă adape,
Când setea mea de tine n-aș mai putea răbda,
Aș fi precum un om ce calcă peste ape,
Cuminecat de unda ținută-n... mâna ta!

Când ochii tăi adânci s-ar coborî spre mine,
Aș crede că visez, că mă mai nasc odată,
Trecute-ar fi durere, dezamăgiri, suspine,
Pentru această clipă, aș da și... lumea toată!

Iar buzele-ți petale de roșu trandafir,
De le-aș simți parfumul într-un sărut sublim,
Ar fi precum mireasma din preacuratul mir,
Ar deveni pecetea... sub care ne unim!

Iar unul...dac-am fi, pe-al verii înserat,
Într-o poiană verde, cu-albaștri clopoței,
Îmbrățișați am sta, în tandru legănat,
Chiar timpul s-ar opri... în fața dragostei!

Ne-am obișnuit (desigur, nu cei peste 11 milioane de români, care – potrivit Institutului Național de Statistică – în ultimii ani, naiba știe câți anume, n-au citit nicio carte!) ca meticolosul și originalul româșcan Mihai Horga să ne încante din când în când cu câte o carte de minicugetări: Gânduri pe litere în anul 2011, De la gând la cuvânt (cu motto-ul A gândi înseamnă a începe să fii om, aproape sigur neașa soră moldovenească a celebrei spuse carteziene -Dubito, ergo cogito; cogito, ergo sum) în anul 2019, Amalgam de cugetări (cu motto-ul Cugetările – trafic de idei) în 2022, carte căreia i-am scris Postfața, iar în anul 2023 La răscruce de gânduri, cu motto-ul Gânduri: scoase din minți.

George PETROVAI

DESPRE SEVA CUVINTELOR CU TÂLC

Menținându-și ritmul de lucru, iată că neobositul octogenar Mihai Horga (La mulți ani, maestre!) începe anul 2024 prin stoarcerea înțelepciunii subtile și perene din Seva cuvintelor, carte care are ca motto mărturisirea Respir – deci cuget (evident, o altă variantă a miezoasei maxime carteziene) și care încorporează atât speranța autorului că mulți dintre cititori „se vor regăsi în unele cugetări”, cât și asigurările domniei-sale că toate cugetările opuscului sunt „gândite de mine și nu culese”...Mă rog, le-am spus mai sus minicugetări pentru lungimea lor (numărul de cuvinte ce le compun). Dar tot ele, în ceea ce privește profunzimea și succulența (inclusiv cea dreasă cu rafinatul umor horgian), pot fi numite maxicugetări.

Fiind extrem de condensate, deseori lapidare până în vecinătatea elipticului și echivocului, citirea lor îl duce pe avizat cu gândul la faimoasele și absconsele formulări/cugetări taoiste: „Cel înălțat pe vârfuri nu va sta ferm, cel care calcă cu pași mari nu va înainta” (tradus de specialiști: cei doi sunt lacomul de putere și căutătorul de faimă); „Cel care cunoaște oamenii este înțelept; cel care se cunoaște pe sine este luminat”; „Cine știe nu spune, cine spune nu știe”. Sau poate că gândul îl va duce la formidabila înțelepciune japoneză, copios influențată de cea chineză: „Un obiect în plus e o grijă în plus”; „Când puterea are dreptate, dreptatea n-are putere”; „Nu există dușman mai periculos decât prostul”.

Aranjate în ordine alfabetică și grupate după cuvinte care încep cu respectiva literă (de exemplu, la „anotimp”: „Vara suntem mai dezghețați”, în schimb „Toamna devenim conservatori”; sau la „fan”: „Și un profan poate să fie fan...”), cugetările horgiene se caracterizează nu numai prin marea economie de cuvinte („Justiție fără injustiție, mai rar”, „Repetiția – mama

enervării”, „Pe nebun nu-l poți înnebuni”, „Ministrul – mai mult ca prefectul”, „Plagiat – plaga creației”, „Putere – opoziția opoziției”, „Rău – argumentul forței în locul forței argumentului”, „Soartă – ce-ar face albinele fără trântori?”, „Țeastă – perechea țestului”, „Xerox – face copii, dar nu concepe”), ci și prin veritabile jocuri de cuvinte (la litera „J” chiar există un Joc de cuvinte: „Azile – nopți”, „Locomotiva – motive locale”, „Abuzată – fără buze”). Toate cugetările au ca scop, zic eu, „exploatarea la sânge” a cuvintelor, adică stoarcerea lor de ultima picătură de sevă artistică, întru descoperirea unor noi și desfătătoare conotații cu ajutorul omonimiei: „Gâdac – dac gânditor”, „Interviu – dialog cu unul viu”, „Omonime – te invit să vii la cules în vii”...

În plus, ceea ce unor cusurgii „emancipați” (de felul postmoderniștilor) li se pare că-s defecte sau neîmpliniri artistico-filosofice (aferim, o filosofie accesibilă oricărui cititor negrăbit și fără prejudecăți), eu spun că de fapt sunt pilduitoare calități:

1) Valoarea cugetării constă, printre altele, în puținătatea cuvintelor întrebuițate de autor. Da, dar acele cuvinte, impecabil puse în propoziții sau versuri, care au divina capacitate de-a transmite lucruri multe și captivante, adică de a-i îndestula și/sau emoționa oricând pe cititori.

2) Mihai Horga nu recurge nici la subterfugii stilistice și nici la anglicisme (ambele la modă), ci își menține nealterat stilul simplu și folosește numai cuvinte românești (de regulă termeni obișnuiți, uneori arhaisme și regionalisme, alteori neologisme).

Nu știu dacă Mihai Horga cunoaște afirmația profesorului Gh. Bulgăr din prefața (Sinonimia lexicală în limba română) la Dicționarul de sinonime (Editura Albatros, 1972), cum că „numai limba spaniolă ne întrece în bogăția expresiilor și a metaforelor”, afirmație ce – în mod voalat – îi îndeamnă pe toți vorbitorii de limbă română să vegheze neconținut la frumusețea și puritatea ei. Instinctiv sau poate cu bună știință, autorul româșcan taman asta face...

**Poeme de
Emanoil
IUONAȘ**

**O picătură
în infinit**

Speranțele din mine pier
Treptat pierdute în abis.
Deschide Doamne, sus în cer
Fereastră către Paradis.

Să trec din timpul pământesc
În dimensiuni din infinit.
La Tine-n prag să poposesc
Cu timpul care a îmbătrânit.

Iubirea mea de muritor
Eu o ascund în vers de dor.
În viață sunt un trecător
Doresc doar pace tuturor.

Din vremi impuse de omenesc
La Tine vin Doamne cu drag.
Lumina vreau să regăsesc
Pierdut pe al veșniciei prag.

Portretul tău

Vreau iubito, chipul tău
În tăcerea rugăciunii,
Ca să fac din el tablou
Dantelând lumina lunii.

Să-l privesc cu desfătare
În rama tăcerii mele.
Să-mi fac dor din depărtare
Printre miile de stele.

Ochii negri, părul lung
Ce cadrează fața albă,
Buzes roșii care ajung
Să îmi fac din ele salbă.

Voi privi mereu portretul
Încântat cu amăgire.
Fi-voi pictor sau poetul
Visător în regăsire.

Amintiri

Tăcere și gânduri în noapte
Pierdute în drumuri răzlețe.
Iubirea ce vrea să răsfețe
Dorul năvalnic în șoapte.

Mângâieri adâncite-n cuvinte
Vor răzbate mereu înspre tine.
Amintiri regăsite în mine
Răscolesc retrăirea din minte.

Tu ești femeia uitată
În pleiada de gânduri străine,
Printre nopțile mereu pline
Amintiri, amintiri dealtădată.

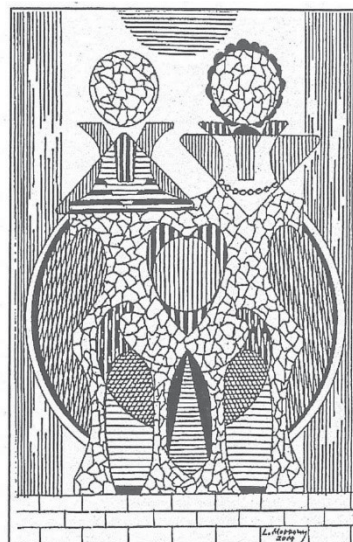
E toamnă iubito

E toamnă iubito, e toamnă
Pădurea-i scaldată de frunze.
Natura tăcută ne îndeamnă
O rugă să punem pe buze.

Copacii trăiesc despărțirea
De zilele calde de vară.
Florile-și plâng ofilirea
În amurgul luminii de seară.

Totul rămâne uitării
În templul cu frunzele moarte,
Se aude ecoul chemării
Aproape și totuși departe.

Iubirea născută-n natură
Se scaldă-n lumini pătimeșe.
Pe buze ai roșul de mură
Pe iriși alinturi gingașe.

Clementina MIREȘAN

**Privind departe
la o stea**

Privind cu drag în
urma mea,
Zăresc departe,

după-o stea,
E tata pe care l-am iubit
Mereu, ca-n visul dorit.
Un om voinic, înalt ca bradul,
Se înfrățise cu vântul,
Cu munții înalți și cărunți,
Cu văi adânci și ape iuți.
Primăvara prin codri-n floare,
Vara prin arșița de soare,
Prin ploi, prin vânt, prin zăpadă,
El colinda pădurea toată.
Să-i iasă la numărătoare
Urși, cerbi sau căprioare,
Capre negre, ciute multe,
Cocoșii albi sau roși de munte,
Râsul, jderul ori mistreții,
Vulturii pleșuvi, șireții,
Pățurnica cea isteată
Care umblă prin fânață.
Și pe apa argintie,
Se-ngrijea păstrăvi să fie.
Din Ineu la Ineuț,
Și din nu știu ce deluț,
Cu rucsacul în spinare
Ajungea la Valea Mare.
Iar în ziua următoare
O lua pe-Anieșul Mare,
Și de-acolo-n Prislopaș,
Tot pe dungă, pe imaș,
Trecând greu prin Valea Rea,
Ajungea în Cormaia.
De-acol' pe Someș în sus
S-ajungă de uni' s-o dus.
De la Valea Muntelui,
În Dealul Prislopului.
I-a călcat în lung și-n lat,
Niciodată n-a-ntrebat
Dacă-i greu, dacă-i ușor
Să calci culmea munților.
De-acu', pușca-o pus în cui,
Asta tot încerc să spui,
El s-o dus..., acuma nu-i!
Doar o stea strălucitoare,
Îl caută din deal în vale,
Peste munți, peste izvoare,
Peste dealuri și răzoare,
Vrând să-l întâlnească-n cale!

V-ați întrebat vreodată cât costă fericirea?

Fericirea, un concept atât de simplu și totuși atât de complex, este adesea înțeleasă și apreciată de noi abia după ce am trecut prin multe experiențe de viață. Într-o lume în care materialismul și goana după succes sunt predominante, este foarte ușor să alunecăm pe panta iluziilor și să facem confuzii, încercând să-i punem un preț și astfel ajungem să pierdem adevărata esență a fericirii.

Deseori trebuie să trăim o jumătate de viață ca să realizăm că nu-i nimic mai important pe lume decât sănătatea și iubirea, cele mai mari comori care te fac cu adevărat bogat. Alergăm după bunuri materiale care în final nu ne aduc fericirea, ne creează un confort într-adevăr dar nu fericire. Să nu confundăm confortul cu fericirea. Vom întâlni oameni care trăiesc în confort deplin, în palate luxoase și care sunt extrem de nefericiți, iar la polul opus, familii numeroase care trăiesc într-o casuță mică și unde fericirea le dansează în suflet.

Mihaela CD – Montreal

CÂT COSTĂ FERICIREA

În tinerețe, suntem mânați de ambiție și curaj, avem putere și energie, luptăm ca să acumulăm cât mai mult crezând că odată cu acestea vom acumula și fericirea. Căutăm fericirea în obiecte, ne amăgim crezând că obținându-le vom fi fericiți ca să realizăm mai apoi că fericirea adevărată se află de fapt în sufletele cu care interacționăm, în oamenii care ne dau și cărora le dăm iubire, în lucrurile simple, în gesturile făcute din inimă, în natura care ne încântă ciclic cu splendorile sale, în zâmbetul razelor de soare care ne mângâie diminețile, în cuvintele frumoase și încurajările pe care le primim.

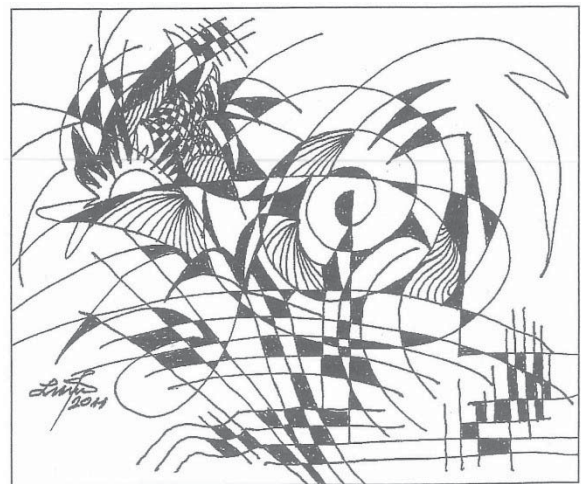
De fapt, ne trebuie atât de puțin ca să fim fericiți... dar, deseori aflăm toate acestea doar după ce-am alergat în maratonul vieții. Această descoperire vine adesea odată cu maturitatea, când începem să vedem viața printr-o lentilă mai clară, eliberată de iluziile tinereții. Atunci începem să apreciem micile bucurii ale vieții, să valorificăm momentele de liniște și să recunoaștem valoarea relațiilor autentice.

Fericirea nu se găsește în lucruri materiale, ci în experiențele care ne hrănesc sufletul, în râsul

copiilor, în îmbrățișările celor dragi, în liniștea unei seri petrecute în natură. Găsim fericirea în acele momente de conexiune profundă cu ceilalți, când simțim că suntem înțeleși și acceptați pentru ceea ce suntem cu adevărat. Dar fericirea adevărată nu vine singură, nu este garantată în mod automat, ea vine atunci când o cauți, când o inviți în viața și în inima ta, atunci când ai suficientă înțelepciune ca să știi să o primești și să o păstrezi.

În căutarea noastră de a înțelege fericirea, este necesar să ne întoarcem la noi înșine, să ne explorăm gândurile, dorințele și nevoile reale, să ne întrebăm ce ne creează cu adevărat sentimentele de mulțumire și bucurie. Suntem diferiți, pentru unii fericirea poate însemna o familie cu copii și nepoți, în timp ce pentru alții poate însemna conexiunea cu divinitatea, redobândirea sănătății sau împlinirea prin creație, prin a dăruia celorlalți etc. Calea către fericire nu este întotdeauna aceeași iar fericirea în sine nu este un punct terminus, ci un proces continuu de descoperire și redescoperire, de adaptare la valurile vieții și de găsire a echilibrului, căci fericirea este esențială pentru bunăstarea sufletului.

Deci, un portofel plin îți poate crea confort, dar nu trebuie să căutăm fericirea prin magazine, căci ea nu se poate cumpăra pe bani. Iluzia fericirii create prin bunuri materiale durează uneori chiar mai puțin decât durata de viață a obiectului cumpărat. Fericirea adevărată se măsoară în iubirea pe care o primim și o dăruim celorlalți, se găsește în sentimentele reale, în simplitatea vieții și în profunzimea relațiilor de prietenie. Odată ce realizăm acest lucru, vom începe să trăim o viață mai autentică și mai plină de sens, găsind fericirea în fiecare zi și în fiecare moment al existenței noastre, pe drumul între inimă și suflet.

**Mircea
Dorin
ISTRATE**

Ardealul

V-ați întrebat, ce
e Ardealul
Cel dăruit cu veșnicie?
Cu frumuseți ce-aveți în dealul
Ce vi s-a dat, al vost' să fie?

Ardealu-i raiul di-nceputuri
În care moși mei străbuni,
Au încinstit aceste luturi
Că fost-au harnici, drepti și buni.

Și țintirimele pe dealuri
Cu neamu-n ele, înstelat,
Înveșnicindu-se tot valuri
Pe sub melinii înflorați.

Ardealul e jertfelnicie,
Necaz, durere, umilință,
Iertare multă, vrednicie
Sub umbra Lui, întru credință.

E lacrimă mereu neștearsă
De câte totate dat-am vamă,
Aici să fim la noi casă,
Nu cerșetori cerând pomană.

Ardealu-i Coasta și hotarul
Cu roada sa din greu muncită,
Și urma care-o lasă carul
În huma asta, înșfințită.

Ardealu-i șipotul din dâlmă
Cu apa-i rece și curată,
Și via cu miros de brumă,
Gutuia-n toamne parfumată.

Ardealu-i stâna veșnicită
Pe dealul cu frăguță coaptă,
Cu turma-i veșnic renoită
În dorul doini spusă-n șoaptă.

Ardealu-s eu și străvechimea
Tot înădiți în așa loc,
Iar cât mi-o ține veșnicia,
Cu Domnul fi-vom sub noroc.
*

Ardealu-i dor și pătimire
Și-n toate-i suflet românesc,
Cu țara, neamul, în iubire
Și gând urcat, în spre ceresc.

**Gheorghe
I. GHEORGHE**

Pofta – rug imens...
Sufletul arde în van
a neputință.

Peste tot femeii...
Eu, clona lui Ulise,
legat de catarg.

Prin labirintul
birocrației alerg.
Dedal înciudat.

Gură de metrou,
oameni dormind pe carton.
A venit iarna.

Cuprins de extaz
pătrund adânc... mai adânc.
Mă trezesc din somn.

Trag cu ochiul prin
fereastra sufletului.
Singurătate.

Sublimul atins -
Zbor în dublă comandă.
Suflet pereche.

Târgul de carte.
Plec bogat în brațe cu
o plasă plină.

Promit... Voi face...
Voi drege... Campanie
electorală.

Privind reforma
prelegere aprinsă.
Numai gargară.

După alegeri
mulți se duc la Canossa.
Politicieni.

Acasă, eu domn,
tu, la fel, doamnă. Cine
să mai măture?

Asemeni apei
drumul de întoarcere
eu nu îl cunosc.

E dureros că
sufletul nostru nu e
un surâs etern.

Ca și nufărul
desfăcând petalele
liniștea noastră.

Chiar și speranța
a îmbrăcat culoarea
cenușiiului.

Numai minciună
am găsit în jurul tău.
Să te cred sincer?

Au ars oamenii,
nu și ideile lor,
ruguri dușmane.

Un neica-nimeni
vagabond în propriul trup.
Nu sunați! Absent.

După furtuna
sexului nu a rămas
nici încredere.

O rață, sperând
să ajungă lebădă,
înghite orice.

Cine crezi că sunt
ce-i bine pentru alții
să hotărâsc eu?

Ea nudă, eu nud...
Dans de împerechere
în pat nupțial.

Să te naști fără
Puterea de a iubi.
Ce groaznic este!

S-a rupt puntea ce
ne lega sufletele.
Și noi asemeni.

Primirea unei cărți este pentru mine un dar din partea unui suflet ce mi se destăinuie, o sărbătoare al înfrățirii dintre autor și cititor. Acest sentiment l-am avut și când am primit cartea „Din Caucaz spre Asia Centrală” semnată de neobositul călător și scriitor Ilie Serediuc, președintele Ligii Scriitorilor Nord-Est Iași, membru UZPR. Cu același plic am primit revista trimestrială „Nord-Est Cultural”, nr. 19, editată de filiala Iași a Ligii, mai sus amintite, al cărui director este Ilie Serediuc. Număr dedicat regretatului scriitor și ziarist Dan Teodorescu (1950-2023), fost președinte al Filialei Ligii Scriitorilor Iași-Nord Est, cel care a înființat această filială.

Scriitorul Ilie Serediuc este autorul a opt cărți de călătorie, și este prezent în zeci de antologii și reviste din țară și de pe mapamond, inclusiv în SUA, și publicațiile UZPR.

Despre cărțile publicate de Ilie Serediuc am mai scris, ele fiind ferestre deschise spre orizonturi necunoscute de mine, adevărate reportaje literare, și chiar fotoreportaje, ce-mi aduc aminte de Nicolaus Olahul, Petre Popescu și Geo Bogza, dar mai ales de Nicolae Milescu, moldovean ca Ilie Serediuc, născut la 1636 în Vaslui – decedat în 1708 la Moscova. A fost un autor de literatură de călătorie și istorie, cărturar, traducător, călător, geograf și diplomat moldovean, activ atât în Moldova, cât și în Țaratul Rusiei.

Al. Florin ȚENE

MIRAJUL CĂLĂTORIILOR POVESTITE

Volumul se deschide cu o prefață semnată de scriitoarea Corina Matei Gherman, membră a USR, Filiala Iași, intitulată „Ilie Serediuc, călător prin Caucaz și Asia Centrală”, în care autoarea face o retrospectivă amănunțită și pertinentă despre activitățile scriitorului în acea zonă geografică a Terrei, concluzionând: „Veți găsi date interesante despre cultură, istorie, despre oamenii locului, tradiții și obiceiurile culinare, despre orașe și magia lor, care vă vor îmbogăți cultura personală dar și spiritul de a căuta și cunoaște din universul internațional. „

Cuprinsul cărți, format din patru capitole, se constituie într-un evantai al călătoriilor autorului, însoțite de fotografii color, ce largesc atmosfera reportajelor.

Fiecare capitol are un titlul sugestiv și plastic: „Cu 35 de ani în urmă”, „Țara poporului turkmen”, „Rătăcind prin stepa kazahă”, „Pe drumul mătăsi”, inclusiv o analiză amănunțită a profesoarei Elena Bostan-Delavicev, intitulată „Lunga aventură a cuvântului”, în care subliniază: „Descriile kazahstanului, ale Uzbekistanului, ale orașului Buhara sunt adevărate documente geografice, demografice, economice, istorice, etnografice și gastronomice și devin surse de încântare intelectuală pentru lector.”

Atmosfera colcvială dintre prieteni, întâmplările prin care trec, fac din această carte o enciclopedie a comportamentului uman din diferite zone ale globului pământesc, iar peisajele descrise din zona Asiei Centrală ne introduc într-o atmosferă șeherezadiană.

Dacă la Geo Bogza realitatea este redată prin esența metaforelor, care ține locul unei oglinzi concave, la Ilie Serediuc realitatea este redată prin esența cuvintelor care exprimă realul, precum oglinda obișnuită. În ciuda faptului că pe lângă informație, reporterul Ilie Serediuc prezintă și alte detalii, informația nu își pierde din calitate, ci doar renunță la sobrietatea cu care sunt tratate alte genuri jurnaliste, precum știrea. În construirea acestei cărți de reportaje, scriitorul Ilie Serediuc are de-a face atât cu subiectivitatea, cât și cu obiectivitatea. Subiectivitatea se manifestă la locul evenimentului, în mediul unde identifică ambianța. Însă, în ceea ce privește redactarea și „povestirea” faptelor, scriitorul rămâne obiectiv și prezintă realitatea cu toate aspectele ei. Reportajele din acest volum, care se îmbină precum interferența dintre degetele de la amândouă mâinile, sunt o existență a două laturi: scriitorul având aptitudinea de jurnalist, povestește evenimentul, descriind faptele, coordonatele spațio-temporale, protagoniștii, dând senzații, filtrează întâmplările prin intermediul simțurilor, astfel încât oferă cititorilor o experiență cât mai completă.

Și această carte, apărută în condiții grafice și tipografice de excepție, alături de celelalte, publicate până acum, fac conexiunea dintre jurnalism și literatură. La fel cum un roman bun reușește să-l captiveze pe cititor, ținându-l timp de multe ore conectat la acțiune, la fel și reporterul și scriitorul Ilie Serediuc îl face prin cărțile sale.

Felicia Ana-Maria STAN

Primăvară

Noi frunze încolțesc în cenușiul de afară,
Și picături de ploaie prin suflul ne șoptesc,
Vestind natura unui început de primăvară,
Cu poftă de viață ele din pământ încolțesc.

A dat și frunza gingașă de castan,
Ca un palmier cu roade multe,
Din care vor îmboboci flori simultan,
Albe și înalte ca un copac în munte.

E primăvară și-i totul nou și verde,
Liliacul mai micuț de fel se ascunde,
Pe lângă magnolia albă se dezmiere,
Numărând timpul primăverii în secunde.

Pierduți uneori

Singuri suntem, fiecare în parte,
Într-o încăpere sau în fața unei foi,
Suntem aparent personaje dintr-o carte,
Și în inimă atât de pustii și goi.

Pierduți uneori prin mulțimea de afară,
Sau înconjurați de cei de lângă noi,
Refuzăm tăcerile ca să nu doară,
Și am dori să împărțim singurătatea în doi.

Ne purtăm sufletul pe note muzicale,
Navigând pe aripile unui dor pierdut,
Strângem noi amintiri în suflete goale,
Și totuși, dorul în piept mereu ne-a durut.

Îmbrățișează-mă

Îmbrățișează-mă cum nu ai mai strâns la piept,
Cu dor aprins cuprinde-mi inima lângă a ta,
Și nu-mi da drumul să rămân într-un deșert,
Iar tu să mori încet fără gura mea.

Îmbrățișează-mă azi pentru ultima oară,
De dragul timpului care a trecut grăbit,
Cântă-mi un vals cu vechea ta vioară,
Să-mi amintesc cât de mult te-am iubit.

Îmbrățișează-mă când soarele răsare din noi,
Când primii muguri înfloresc întâia oară,
Sau când norii își cern albastre ploi,
Peste trupurile noastre ca să nu ne doară.

Îmbrățișează-mi gândul plin de dor și remușcare,
Ține-mă la pieptul tău ca stânca de neclintit,
Iar în părul negru la sfârșit, să-mi pui o floare,
Să ne amintească de dorul tău nemărginit.

Vasile Dan MARCHIȘ

Exercițiu cu muza

Atunci chiar am crezut că
muza vrea să scape de mine
când a vehiculat sobru:

„Te-am lăsat pe mâna
noii mele asistente-Marți Seara,
să te poarte pe calea poeziei
printre toți spinii și mărăcinii...
Să vezi că lumea nu-i ca ei...!”
„Imensitatea ta!”

Am glăsuț eu muzei și apoi:
„Am crezut că dorești
să te depărtezi astfel de mine...!”

Muza a vociferat:
„Nu așa trebuie să vorbească mesagerul
pe care l-am dobândit
ca pe un premiu sau recompensă,
nu ca pe un lucru oarecare,
să nu încadrezi totul fără noimă,
fără rând în istorie, în geografie
sau mai amplu în viitor!

Spinii și mărăcinii permit toleranță
chiar la o sutime de milimetru față de ei,
fără să-ți înțepe poezia,
pe când lumea înțeapă
prin diferite mijloace
și de la un kilometru...

„Dacă unii oameni vor fi ca acești spini
și mărăcini vei da înapoi?

Te vei retrage chiar
și de la indicațiile mele?

Dacă vei șovăi în fața acestor spini
și mărăcini

ce vei face în fața scrisului?

Dacă virgula credibilă
dintre faptul că spinii și mărăcinii
doar stau în gardă

fără să acționeze înainte
ci doar așteaptă nepriceperea unora
ca să-i înțepe,

și felul cum se avântă unii oameni
direct fără semnal,

este felul cum te îndemn
eu să scrii poezii,

înseamnă că doar te fac
să te joci de-a scrisul

față de ce repercusiuni severe

vei primi din partea unor oameni!

Ce ți-am confirmat eu aici

e doar un fleac

față de amploarea prin care

trebuie să redai cu lux de amănunte

acțiunea dureroasă a lumii în poezie!”

În placheta de versuri, semnată de Simina Maria Tofan, apărută la prestigioasa Editură „Cervantes”, 2024, condusă cu profesionalism de scriitorul George Terziu, descoperim o poetă al destinului comparat cu existența acelei păsări care nu depune ouă și nu are pui. Ce era aici la începutul lumii și trăiește și azi, ascunsă, într-un loc îndepărtat, în deșert. Este Phoenixul, pasărea focului.

Cartea, care a primit premiul „meritul cultural pe anul 2024, de către Grupul cultural Cervantes”, se deschide cu o prefață, intitulată „Degradarea speranței”, semnată de prof. Mazilu Ștefan, care se încheie cu fraza: „În întregul ei, mesajul liric este un tablou ce înfățișează peisajul sinistru în care spiritul poetic se simte aruncat de propriul ei destin efemer. „Coperta, foarte sugestivă, este realizată de George Terziu. Pasărea aceasta de care face vorbire poeta în titlu construiește un cuib parfumat, în vârful unui palmier iar Soarele îl arde iar, până rămâne doar cenușa din el. Dar de fiecare dată phoenixul renaște din acea cenușă, proaspăt, nou și tânăr din nou.

Poezia juvenilă și energică a lui Simina Maria Tofan, despre care am mai scris, în prezent, s-a clasicizat, practic, fiind și un rezumat al formulilor stilistice îmbrățișate și până acum de poetă. Scriam, mai de mult, în perioada de tristă amintire, că un critic, nu are încredere în poezia feminină. L-am contrazis atunci și prezentul mi-a dat dreptate. Poeta, de care facem vorbire, folosește foarte mult metafora care „colorează” ideile poemelor. Ea este aici verslibristă care știe să calculeze bine efectul liric provenit din oratoria colocvială: „Am învățat să bat în ritmul setat de ea

Trăind din respirația ta

Mi-am croșetat plămâni noi

Trăind lipită de sângele tău „ (Simbioză).

Poeta cântă labirintica ființă umană ce trece prin diferite stări, mai ales prin anotimpuri și stări psihice:

„De la fereastra mea se

Cerne alb deznădejde

Cerul asudă cu frisoane

și de pe fruntea lui umedă (Iarnă ca-n nepovești)”

Personificările aduc în față neprevăzutul sub un cer sufletesc senin însă rece, valorile se stabilesc într-o armonie pe care sentimentele întâmplătoare nu o mai pot tulbura, fiindcă „Moartea are febră” în tremurul său dezlănțuit de veacuri.”

Pentru poetă frumosul este ceea ce îi place, adică acel interes estetic, scriind o eliptică poezie, apropiată de definiția visătoare, precum Ion Pillat: „Și cele mai frumoase destine/ Sunt cele înălțate pe ruine/ Ruie de dor, de frică, de rușine/ Ruine pe care piatră s-au clădit destine „ (Poem despre frumos)

Al. Florin ȚENE

VIBRAȚIA EULUI LA TRĂIRILE EXISTENȚIALE

O morală, destul de practică, și subtilă se desprinde din acest poem.

Fericirea pentru poetă e o joacă de copii, cu timpul, sau un sărut, concluzionând că este un dar reciproc: „ce nu ne poate fi luat./ Un odor pe care îl hrănim zilnic/ Cu dor de mai mult, de frumos./ De gingășie și de iubire „ (Clipa noastră de fericire).

Pentru poetă fericirea este o stare mentală de bine turnată în metaforă, fiind caracterizată de emoții contradictorii plăcute sau dureroase, de la mulțumire la bucurie intensă sau plâns lângă „veștede morminte sub brazi”. Diferite abordări biologice, psihologice, religioase și filozofice s-au străduit să definească fericirea și să identifice sursele sale, lucru ce-l încercă și Simina Maria Tofan.

Spiritul suferă de un „Vis avortat înainte de termen”, și există o sete de cuprindere a totalității, exprimată succesiv și reperabil numai la analiza întregului. De aici vine impresia proteicității care este, în fapt, o formă a ubicuității și prin raport la individ, fie bărbat, fie femeie, denotă un exces de experiențe dureroase. În „Pheonixiada” spiritul suferă de o „baie de sânge” misterioasă și această plagă intratabilă este neliniștea cunoașterii infinite, instinctul migrației prin pasărea phoenix și forme. Optimismul frisonază în versul „Azi voi învia cu tot cu ele. „

Lira poetei îmbătată de otrăvuri caraion-ene are totuși acea înălțare la simplitatea esențială brodată de metafore inteligente, exprimând un univers a cărui lege e cugetarea: „Poezia asta este un ciclu codimentat.” (Tandoori Masala).

Poeme de Mihaela CD – Montreal

Am vândut anii pe un pol

Am alergat s-avem de toate
În goana anilor trecând
Văzutu-i-am fugind pe roate
N-am privit anii rând pe rând

Și n-am realizat vreodată
Că împreună-n drumul lor
Anii minunați șterg deodată
Tot ce apare-n calea lor

Cu anii trece tinerețea
Frumusețea mândră floare
Cu ei se duce robustețea
Și ce-mbătrânește, moare

Se duc cei dragi în reci morminte
Lăsând în suflet mare gol
Regrete-n noi plângând cuminte
C-am vândut anii pe un pol.

Amândoi

Încă din clipa-n care te-am văzut
Am înțeles că nu-i o întâmplare
În soarta noastră fost-a prevăzut
Să ne-ntâlnim în circumstanțe clare

Să știm că ne-am găsit definitiv
Ca să clădim a vieții diademă
Și să dansăm pe-al vieții portativ
Purtând mereu a dragostei emblemă

Și amândoi s-avem același vis
Spre 'nalte zări într-un tandem să zburăm
Să-mpărtășim același compromis
Ș-apoi viitoru-n doi să-l descifrăm.

Și chiar de anii peste noi au nins
Tot în doi măsurăm a vieții pripe
Căci ne iubim cu-același foc aprins
Și savurăm în doi aceleași clipe.

Îndrăgostește-mă de tine

Pe-alei de dor, cu pași mărunți
Iubirea vie tu mi-ai scos în cale
Din muguri verzi spre munți cărunți
De mână-am mers în doi, pe-a vieții vale

Prin ploii, prin vânt și vijelii
Alături tot mereu, protector mi-ai fost
Și n-ai cedat din temelii
Rămas-ai ferm, îndrăgostit pe-al tău post

Pe toate-n doi, noi le-am gustat
Avut-am greutăți dar și bucurii
Iubirea-n inimi ne-am crestat
Îndrăgostiți, dansând spre culmi azurii

Prin orice vreme o să trecem
Mereu în doi, alături, fi-vom bine
Viata sclipind s-o petrecem
Îndrăgostește-mă mereu de tine!

Nuntă între stele

Frumoasa mea inima-ți pun pe tavă
Din perle de iubiri șirag îți fac
Și-n valuri curge a dragostei lavă
Iar eu din om în înger mă prefac.

Covor de flori ți-aștern acum iubito
Iar eu sărut urma pasului tău
Prin raze de luceferi, incognito
Privind la chipul tău, mă doare rău

Cărări de licurici în cer serbează
Un zâmbet inocent eu ți-am furat
Și universul tău în zări vibrează
Văzând iubirea din gându-mi curat

Și-n dans de stele făclii ne-nconjoară
Eu ireal..., tu, floare de cules...
În aburi de magie ne-înfășoară
Mireasă-mi ești, eu ți-s mire ales.

Raze binecuvântate

Cântece de mandolină se aud din depărtare
Peste dealuri fac lumină, licurici cântă în zare
Dorul zboară peste toate se răsfrânge peste timp
Vremuri ce-s învolburate, ne vestesc alt anotimp

Sete de culori aruncă cerul nopții înstelat
Peste florile din luncă peste câmpul dantelat
Câtă brumă se așează peste lacuri și izvoare
Primăveri și toamne cântă în triluri amețitoare

Frumusețile ni-s parcă mai agile în răstimp
Și prin notele celeste mai extrag lumii un ghimp
Liniștea prin vis se-așează peste case întristate
Și din cer, ușor coboară, raze binecuvântate.

Dorul este sentimentul universal și unic ce reprezintă un amalgam de trăiri intense, sub povara căruia s-au născut și se nasc adevărate capodopere literare.

Titlul prezentului volum „Dorul dintre aripi” creionează în mintea și imaginația cititorului fragilitatea sufletului uman, care, la fel ca o pasăre măiastră se desprinde de lumea pământeană și se înalță în imensitatea văzduhului, spre îndepărtate zări, spre a-și alina focul mistuitor.

Ajunge să arunci o privire peste versurile zămislite din adâncul sufletului și imediat realizezi că poeta Alexandrina Iurcu Bălan a fost înzestrată de Dumnezeu cu prețioși talanți, care mai devreme sau mai târziu și-au găsit calea spre a erupe, aidoma unui vulcan, care aduce la suprafață din cele mai adânci străfunduri lava încinsă a profundelor trăiri.

Slova, poartă în ea, toată chintesenta creației divine fiindcă mai înainte de toate a fost cuvântul, acel prim și unic „Fiat Lux” prin care a luat naștere întregul Univers, iar poeta Alexandrina Iurcu Bălan este un crâmpei din acea lumină divină care vine pe poteca propriei existențe și luminează prin puritatea gândurilor, îndeplinindu-și menirea pământeană!

Simplitatea și fluiditatea creațiilor fascinează cititorul, îl captează și-l învăluie într-un voal invizibil transportându-l în lumea misterioasă a poeziei, dar și a fabulei, legendei și baladei.

Poeta scrie cu sufletul și inima decodând mesaje celeste menite să clădească aura misterioasă a poeziei, dând strălucire slovei așternute din har și gând, pe un colț de răvaș.

Remarcăm în scrisul poetei o unicitate expresivă în fluxul creației, dezvăluind cititorului prin subtilitatea mesajului frumusețea interioară a autoarei.

Un volum de debut impresionant, subiecte diverse sunt etalate într-un spectru larg, viu colorat, cu nuanțe și tonalități, pictând o adevărată frescă a trăirilor umane.

Emoția este unul dintre principalele ingrediente prin care autoarea atinge cu ușurință cele mai îndepărtate colțuri ale sufletului, transpunând cititorul în propriile trăiri și sentimente.

Poezia este bine structurată, fluentă, versurile magnetizează propulsează și incită cititorul spre lectură la fiecare filă răsfoită.

**Johnny
CIATLOȘ-DEAK**

DORUL DINTRE ARIPI

Autoarea atinge în subiectele creațiilor sale absolut toate formele de manifestare ale cuvântul dor: dragostea de părinți și locurile natale, sentimente ce definesc iubirea astrală, dar și suferința care mistuie întreaga ființă în lipsa ei.

Povețele clădite subtil în structura baladelor și a legendelor măresc satisfacția lecturii. De remarcant construcția generoasă și elaborată a poeziilor.

Locurile natale și copilăria, contopesc dorul cu nostalgia vremurilor apuse și împletesc o cunună de amintiri, care este așezată delicat, cu grija de a nu fi strivită, între coperțile volumului, pentru a fi oferită cititorului aidoma unui giuvaer, împodobit cu nestematele extrase din adâncurile sufletului.

Precum un condor uriaș care se lasă purtat pe aripile vântului spre înălțimi, așa și versurile Alexandrinei Iurcu Bălan ne poartă dincolo, spre imensitatea azurie printre aștrii, acolo unde la capătul timpului și al creației s-a născut cuvântul.

Cu certitudine afirm faptul că divinitatea a interpus un mesager înzestrat cu talanți și har în persoana autoarei Alexandrina Iurcu Bălan, pentru a picura în suflete semenilor melodii celeste, pe corzi de harpe cerești, plămădite din dor, dragoste și bună-tate.

Anastasia Gârneață ADAPTĂRI DIN ÎNTELEPCIUNEA LUMII

Armele ar trebui testate pe creatori pe propria piele nu a altora.

Succesul e trecător și de scurtă durată, gustul amar e persistent.

Invidiosul te admiră în tăcere și te bârfește în gura mare.

Fața lumii trebuie văzută cu proprii ochi nu din auzite.

Leneșii sunt foarte fericiți și nu se plictisesc niciodată.

Femei urâte? Depinde de gustul bărbaților și preferințele lor.

O minciună mare spusă de un om cu autoritate se impune ca adevăr.

Femeile uită câți ani au dar nu pe al altora.

Banii? Orcâți ar fi de mulți nu sunt suficienți.

Aroanța ascunde multă dragoste de sine și dispreț pentru ceilalți.

Boxerii-miște bătauși admirați.

Binevoitorii îți admiră realizările în gura mare dar din toată inima îți doresc să cazi cât mai repede.

Se spune că pentru a fi fericit trebuie să ai și o dâră de prostie.

Cu puțină carte și mult tupeu, în politică, ca în toate, se ajunge departe.

Femeile bârfesc la o cafea iar bărbații stau la un pahar de tărie și discută.

Toți oamenii sunt egali în fața legii, dar mulți o ocolesc.

Prietenia? Numai cu egalul tău.

Prostia și talentul? Le ai sau nu, dar nu împreună.

Istoria o găsești mai mult în cimitire și mai puțin în cărți.

În haine elegante și urâtele pot fi admirate.

Machiajul e făcut să ascundă imperfecțiunea. Dar tot machiaj este.

Oră la psiholog. Banii dați pe prostie.

Să cunoști adevărul e bine. Dar să-l spui e cu totul altceva.

Un preot ambițios răzbate în viață mult mai bine decât unul leneș inteligent.

Iubirea-mută, surdă și oarbă. Boli netratabile în cazul de față.

Idealul ceva văzut de departe. Ca orizontul care pare aproape.

Orizonturi înalte? Pe vârf de munte bat vânturi puternice și înșelătoare.

Taină? Ceea ce nu știi dar știe toată lumea.

Unii își cultivă numele denigrând pe al altora.

Câți oameni te laudă cu sinceritate? Foarte puțini. Restul sunt interesați.

Medicul și preotul doi amici. Pe medic poți să-l ocolești. Pe preot niciodată.

Bătrânețea poate fi o grădină cu flori sau un pustiu.

Pentru omul flămând orice mâncare este bună.

Roman y BALOGH

Venind de la izvorul Buna

Mă uit în urmă

Oprindu-mă în satul tăcut:

Parcă ar fi un amfiteatru

Fundalul: fondul

Copacilor desfrunziți

De pe pantă.

În fața lor

Vreo trei brazi

Veșnic verzi

Ca gândul meu la tine

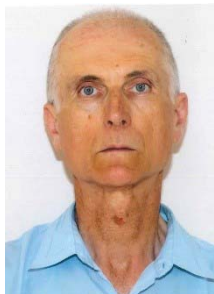
În orice anotimp.

Ce lucru mare-i apa

Ca fidelitatea

De toate zilele – nopțile!

Visez la deșerturi verzi

Unde doar nisipul

De sub rădăcini

Mai păstrează amintirea

Pustietății:

Visez la iubirea ta

Deși acu, e furtună de nisip.

Și câteodată

Nici nu îndrăznesc.

Tăcerea satului

Toropește

laminorul, oțelăria,

forja gândurilor

aduse de la oraș.

Supraviețuiesc

Vremurilor de adversitate

Din pace

Evadând.

Apoi mă întorc

În cruzimea ta feminină.

Ioan FLORIAN

Plăcerea vinovată

Noi așteptăm elogii, deși sunt efemere

Cum însetatul un pahar de apă

Parcă am fi din alte sfere

Că suntem muritori, ne scapă.

Noi așteptăm elogii, deși sunt efemere

Cum un flămând un colț de pâine

Ne bucurăm mult prea devreme

Nu ne gândim că vine-un mâine.

Noi așteptăm elogii, deși sunt efemere

Ca un orfan o strângere de mână

Metaforele mi se par eterne

Și laudele așteptăm să vină.

Noi așteptăm elogii, deși sunt efemere

Cum un artist aplauze în sală

Fără să știm că visul prea devreme

Când ieși afară se destramă.

Noi așteptăm elogii, deși sunt efemere

Și nu ne mai uităm în jur

Nu știm că nu e niciodată vreme

Noi să trăim eternul pur.

Iubirea de-o vară

Erai atâta de frumoasă

Păreai o floare albă de cireș

Eu te vedeam o gingașă mireasă

Și încercam să te îmbrac în vers.

Ne-am întâlnit în Parcul Mare

Castanii toți ne-ntâmpinau cu flori

În ochii tăi citeam mirare

În ochii mei citeai fiori

Și pe aleile umbroase

Până târziu noi ne plimbam, tăcând

Luminile se aprindeau în case

Și stelele pe cer, pe rând

În noi toamna se așterne

Te-am căutat și nu te-am regăsit,

Dar amintirile rămân eterne,

Dacă-n viață te-ai simțit iubit.

– Stimate Ionuț Țene, care sunt temele și motivele care vă inspiră în poezie?

– Cred că poezia e o stare temporară-sufletească. Nu pot vorbi de-a lungul unei activități creative de peste 30 de ani, ca sunt obsedat doar pe o anumită temă sau aplicat pe diverse motive prestabilite. Poezia e o trăire vie, o stare de grație legată de inspirație sau de emoție în momentul actului creativ. De asemenea, există și acel zeitgeist legat de spiritul timpului sau locului. Temele și motivele variază în timpul duratei istorice dar și în timpul duratei sufletești-personale. Ceea ce azi consideri că este o temă majoră care te reprezintă în compunerea poeziei mâine poți fi total dezinteresat de aceasta. Asistăm la o istorie a emoției de fapt. Sigur pot spune la modul general, dar nu funciar și aplicat, că temele mele poetice sunt legate de dragostea de natură, de femeia iubită sau de țară. Nu exclud desigur iubirea de Dumnezeu, iar motivele ca întotdeauna sunt dintre cele mai diverse: de la floarea de colț a înălțimilor montane la zborul păsării de lemn din cimitirele țării Hațegului. Tema iubirii mă focusează spre înălțimi care se împletește cu motivul păsării măiestre. Poezia este o coloană a infinitului, ideea pereniității zborului...te legă cu transcendentul.

Cristian Ovidiu DINICĂ

POEZIA CA TRĂIRE VIE

– Cum ați evoluat ca poet de-a lungul timpului?

– Nu cred într-o evoluție a poeziei sau într-un darwinskiim liric. Poezia lui Homer putem spune că este în urma poeziei lui Baudelaire sau depășită față de poetica post-modernă a lui Mircea Cărtărescu? Nu cred că Withman e mai bun ca Pindar. Poezia nu are vârstă istorică și nici nu se cadrează într-o evoluție temporal-istorică. Asta era o modă de prin 1980 când se împărțea poezia pe plutoane generaționale. Poezia este sau nu este poezie. Punct. Poetul scrie sau nu poezie, restul e tăcere...poemul se scrie pe sine însuși dacă l-am parafraza pe Ion Mureșan. În poezie ai talent sau nu ai. Atingi emoția sau nu. Ca poet reușești să creezi emoție sau nu cititorului. Nu cred într-o scală istoric-evolutivă a poeziei. Și în cazul meu creația poetică este diversificată conform stărilor și trăirilor poetice. La 20 de ani scriam poezie neo-avangardistă, fiind în război cu gramatica și am creat un limbaj nou poetic prin „cuvântul tăiat”, „înțoarcerea versului”, sau „versul frânt”. Era o semantică nouă legată mai mult de limbaj. Azi scriu o poezie legată de arhetip, în care folosesc ritmul sau rima. Mă interesează rădăcinile...Poate fi o poezie clasică, dar prin metaforă și sintaxă mențin ritmul alert și imprevizibil al neo-modernismului. Nu știu când era poezia mai bună sau nu. Atunci sau acum? Cititorul va decide...

– Ce vă determină să scrieți și să explorați diverse genuri literare?

– În primul sunt poet, așa că mă definesc ca poet. Este originea și originalitatea mea. De aici pornește izvorul creației și auto-definirea mea. Apoi mai scriu eseu, istorie, precum și articole social-culturale, teologice sau chiar politice. Deci mă mențin la genul liric, iar de acolo adaug în publicistica mea și epicul și dramaticul, dar nu ca genuri de sine stătătoare. La bază o spun mereu sunt...poet. Aici vreau să mă compar – scuzați îndrăzneala – cu fostul meu concitadin Lucian Blaga.

– Cum ați abordat cercetarea istorică și care sunt subiectele care vă pasionează cel mai mult?

– Sunt absolvent al Facultății de istorie din Cluj-Napoca de la UBB, cu masteratul și doctoratul aferent. La început abordez subiecte pe teme contemporane, azi mă pasionează în special etnogeneza românilor și istoria religioasă a poporului român. Măine nu știu ce va fi. Dar scriu și despre subiecte legate de istoria modernă a românilor. În prezent am la tipar o biografie a lui Avram Iancu, văzut altfel, printr-un filtru original – Prin ochii mei de poet și publicist. Toate temele din istoria României pe care le abordez le trec prin filtru perspectivei și experienței mele personale. Istoria are o logică a ei pe care trebuie să o surprinzi la cheie. E ca un puzzle. Dacă știi cum să pui piesele ai reușit să deslușești sensul istoriei și să oferi concluziile. Tema etnogenezei mă preocupă pentru că a fost abordată subiectiv de istoricii noștri. Formarea poporului român a fost o chestiune mult mai amplă și pe o scară geografică foarte largă. Nu a fost un „mister” „miracol” sau o „enigmă”, cum spune Gheorghe Brătianu, ci o continuitate a unei subsidiarități a evenimentelor și a faptelor istorice care în momente critice au izbucnit ca un izvor subteran în văltoarea unui izbur istoric. Aici la Dunăre, Carpați, în Istria, Pind sau Moravia s-au născut proto-românii, într-o dinamică a transhumanței și a autohtonismului. Românitatea este o pânză etno-folclorică și culturală pe un spațiu mult mai mare decât spațiul-carpato-danubiano-pontic. Aș adăuga și interesul față de istoria Sfinților Închisorilor, unici prin jertfa lor în istoria europeană. Arată că românii sunt speciali...Ei au păstrat legătura poporului român cu cerul...

– Ce descoperiri sau evenimente istorice v-au impresionat în mod deosebit?

– Cred că am atins subiectul în răspunsul la întrebarea anterioară. M-au impresionat mereu „anchetele orale” mai mult decât studiul documentului de arhivă. Mi se pare mai viu și mai complex, plus mult mai sincer documentul istoriei orale. E mult mai bogat în semnificații...și mesajul său foarte complex. Documentul de arhivă e sec și de cele mai multe ori în interesul puterii.

– Aveți planuri pentru noi cărți sau alte proiecte literare?

– Da. Urmează să-mi apară un nou volum de versuri. E ceva inedit, ce nu am mai scris. Este un experiment literar și o provocare. Am compus un volum de haiku, un gen literar pe care nu l-am mai abordat. Am vrut să fac și altceva, ca să nu mă repet stilistic. Sper ca „Muguri transilvani” (editura Ecou transilvan) să fie o surpriză frumoasă pentru poetica noastră... Mai pregătesc două cărți despre etnogeneza românească și despre Sfinții Închisorilor, iar la tipar am o biografie dedicată lui Avram Iancu. Istoria românilor trebuie promovată pentru că azi, din păcate, a dispărut din școală și manuale.

– Ce subiecte sau teme doriți să explorați în viitor?

– Am atins mai sus chestiunea. Poate în viitorul mai îndepărtat aș vrea să scriu o carte despre teoria poeziei, un fel de manual școală, deși este un paradox să faci asta – o definire a emoției și indefinitului. Aici m-a inspirat Poe și Eugeniu Speranția. O să fie ceva inedit, dar îndepărtant același timp universal și temporal. Să fie ceva inefabil și tainic ca la Ezra Pound. Va deranja preajma comună...

Mădălina GHEORGHE

POEM 10

M-a trezit
zgomotul pașilor tăi.
Alergai de-a dreapta inimii mele,
căutând ușa
să intri în casă.
Dintr-o dată,
ți s-a făcut teamă
de-o umbră ce-ți urmărea
insomnia minții.
Gândul că n-am să-ți deschid
ți-a adus nebunia fricii.

POEM 11

Ne-am întâlnit
între două insomnii;
ne-am iubit pe pat de alge.
Cu tine
număram pașii nopții
strecurați pe gaura cheii,
dorind să ne surprindă inimile
între oglinzi.
Viziunea fuziunii depline
a devenit clară,
când valul sufletului
în ocean s-a întors.

POEM 98

Îmi ești
când zbor
la ceas de noapte,
când amor cu teamă,
ce-ți rostești
cu sânge și cu lavă
speranța de a-mi fi Iubirea.
Nu te aștept să îmi rămâi
în vene, în artere și în suflet
dar sper
ca-n câmpurile minții
în care-am rătăcit prin ierburi,
ochii luminii
să-ți păstreze urma.

POEM 99

În goana-n care aleargă
ochii noștri
urcând dealuri și munți,
umerii fricii se-ating
și coatele dorințelor
cu umbre-și spun povestea
firului de iarbă.
Mă tem de-amurgul
înăbușit de dimineți,
în care ochii inimii doresc
să-ți mute timpul
din visul cerului
cu stele reci,
în valurile mării
ce dansează-n forme albe.

Mă tem
că n-am să-ți prind
povestea-n zaful de cafea,
în timp ce respirăm
cu ochii inimii
prelungul aer roșu împreună.

POEM 82

În fiecare zi
aripile tale ating
creștetul inimii mele.
În fiecare zi
te ghemuiești în mine
vorbindu-mi despre ploaie.
În fiecare zi
pescarii timpului nebun
prind în năvoade
peștii tristeții.
Ceea ce doarme în mine
este iluzia
că malul tău se va trezi
pe malul meu.

POEM 83

Aproape de cer
este surâsul norilor
în care te-ai ascuns.
Te respir
în primăvara ce-mi cuprinde
malul sufletului pe care-ai ajuns
ca șoaptă a timpului.

POEM 32

Din carnea dorului
sângele a curs
pe lespedeza tristeții gândului
că n-ai să-mi mai vii.
Pentru fiecare om sigur
există un arbore
ce-și rotește coroana spre cer,
dorind să simtă în nări
parfumul soarelui.

POEM 33

În grădinile cerului
cresc dorurile noastre.
Parfumul iernii-l simt
pe buzele tale,
răscolind
sărutul tăcerii prin patimi.
Mi-e dor
de timpul petrecut în mansardă
urmărind

ninsoarea din
minte și sânge.

Dumitru BELDEAN

Vine o veste

Cât de departe
Cine mai știe
Este iubirea
Când o să vie?

Liniște, liniște
Vine o veste
Nu e decât
Simplă poveste.

Bat ca o toacă
Vorbe zadar
Unde-i iubirea
Nu am habar.

Gata. Renunț.
Meargă-n pustie
N-o mai primesc
Poate să vie.

Pe-un colț de hârtie

Am scris de curând
Pe-un colț de hârtie
Mândrei scrisoare
Chemând-o să vie.

Robit de cuvinte
În scrieri cu dor
I-am scris să vie
De nu, mă omor.

Pe-aceeași cărare
Ca mai-nainte
I-am scris spre a veni
Doar două cuvinte.

Te iubesc!
Pe aceeași cărare
Se vede o fată
În depărtare.

Într-o poiană albastră dintr-o pădure verde poate fi văzută o bancă visătoare.

Nu se știe cine i-a găsit loc în acea poiană, dar, credeți-mă, de mii de ani, ea stă acolo și arată ca nouă.

La fel, nimeni nu poate să spună cu ce scop a fost pusă în acel loc pentru că, știți bine, cine vede o bancă nu se întreabă numai de ce stă ea acolo. Orice trecător are o mulțime de alte griji, iar animalele pădurii nu obișnuiesc să stea pe bancă.

Într-o zi pe cărărușa din poiană se abătu un animal ciudat de felul lui, numit Strong. Avea cap de purcel și urechi de iepure. Picioarele și aripile îi erau de struț iar cornul din față -ca de rinocer. Cred că nu e chiar ușor să-ți imaginezi cum arată un purcel cu patru picioare de struț și urechi de iepure, dar pădurea se deprinsese cu Strong. El era voinic, știa să cânte frumos și să zboare. Se simțea mândru de faptul că seamănă cu toate animalele, că a luat din fiecare ceea ce avea mai bun.

Vladimir SĂRĂTILĂ

BANCA VRĂJITĂ

Uneori Strong aduna fiarele și le dădea lecții de bună purtare, îi sfătuia să fie vișători și blajini. Animalele ascultau cu atenție dar, după aceea, fiecare urma să-și trăiască zilele după legile strămoșilor lui. Lupii trăiau ca lupii, struții – ca struții și așa mai departe.

La o vreme Strong gândi că lumea nu poate fi schimbată și că a afirma în pădure binele este muncă grea. Tocmai atunci zări banca din poiană și și-a zis că n-ar strica să se odihnească puțin iar, între timp, să facă ceva planuri de viitor.

Banca a fost ospitalieră, Strong simți plăcerea de a se odihni. Se întinse pe scânduri și degrabă adormi. „Animalul care doarme nu face rău!” gândi el în timp ce se lăsa furat de miracolul visului.

Primele raze ale Soarelui îl găsiră pe Strong întins pe bancă. Se simțea bine și voia ca acest bine să-l împartă și cu alții. Văzu trecând pe alături o căprioară și-i vorbi:

-Căprioară, surioară, nu ți se pare că alergatul tău e în van? Stai aici, pe bancă și te odihnește.

Alfel mi se pare că tu fugi de viață. Iar viața merită să te gândești la ea.

-O, nu, răspunse căprioara. Noi nu fugim de viață ci pentru viață.

Mai trecu pe acolo și un lup.

-Lupule, vino și te odihnește pe banca mea! Mie mi se pare că atunci, când tu te odihnești, toate animalele pădurii sunt mai fericite.

-Eu nu știu cum e să te odihnești lungit pe bancă. Nouă picioarele ne dau șansa vieții.

Alături de bancă creștea un stejar bătrân. Sus, printre crengi, trăia o veveriță. Strong se arătă mirat:

-Veveriță, nu sunt destule nuci în pădure? De ce trebuie să alergi mereu după ele?

-Dacă eu nu voi alerga și nu voi sări din pom în pom, mă voi îngrășa și va trebui să lărgesc ușa casei mele. Dacă lărgesc intrarea, îmi vine în ospeție vântul și-mi răcește locuința.

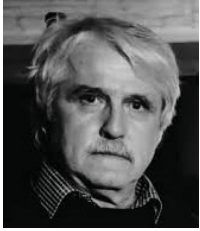
Strong s-a gândit că în felul lor au dreptate și căprioara, și lupul, și veverița. Încercă și el să se ridice, dar... nu mai putea. Banca, pe care stătuse mai multe săptămâni, îl îmbrățișase și nu-l lăsa să plece. Poate biata bancă se temea de singurătate. Strong a rămas să doarmă până a adormit de tot. Au venit animalele pădurii, chiar și furnicii și l-au dus de acolo. Banca lucea ca nouă.

Animalele care-și plimbau odraslele prin poiană, nu uitau să le sfătuiască:

-Puișori, să nu vă așezați niciodată pe această bancă. Ea este vrăjită, cine stă pe ea, nu mai poate să se ridice.

Animăluțele au însușit lecția; pe banca din pădure nimeni nu se mai odihnește. Rămâne de adăugat doar atât: viețuitoarele hățișurilor nu știu că bănci vrăjite ca aceasta, despre care v-am vorbit, sunt o mulțime prin orașe și sate. Sunt și strongi voinici și talentați care mor încet pe ele.

In memoriam Vasile MORAR

Fără mine

Ce să cer eu de la ceasul
îngropat în varul moale

al unui perete tandru
adunat de-un timp din șale.

Sărut ceasul doar pe frunte
curios de ce-l sărut
nimeni nu-mi știe răspunde
locul unui început.

Ceasul însă își învârtă
forma roților prea pline
mă întreb cum o să fie
învârtirea fără mine.

Eu râdeam și chiuiam

Mult s-a rugat mama pentru mine
la Dumnezeu, la Maica Sfântă, la îngerime
la sfinți, îi știa pe toți pe de rost
se ruga în zilele de post.

Când îl ținea pe tata departe de ea
se ruga, Doamne, cu câtă patimă se ruga
eu râdeam și chiuiam printre copii
făcând prostii după prostii.

Se ruga să fiu sănătos și să am un pic de noroc
eu mă bucuram că cireșele vecinilor se coc
să am de unde fura de erau un pic rumenite
și cuiburile le știam de câte ori ouă-s clocite
cărările toate și prunele grase
și fumurile ieșite din case.

Plănuiam să facem cu toate nod
și să trecem peste ele ca peste pod
să nu mai frământăm noroaiele drumurilor desfun-
date

care se întindeau la vremea aceea prin sate.

Mama îl ruga zi și noapte pe Dumnezeu
alte preocupări aveam pe-atunci eu.

Carmen BĂIȚAN

Am furat din mănăstire

Am furat din mănăstire două raze de lu-
mină

Dar nepricopsite mâini le-au scăpat apoi în
tină

De atunci le căutăm și umblăm mereu lunatici
Doamne, suntem prea departe, suntem tot ne-ndemânatici.
Aș fi vrut să le cuprind, să le pun pe fruntea nopții
Dar hidoasa suferință n-a răspuns la ceasul sorții
Azi ne luminează-n taină un luceafăr din abis
Câte nopți oprisem luna cu fantasmale din vis.
Azi pe galbena ei frunte stă o rază suferindă
Stelele cuprinse-n horă s-au oprit pe-a minții grindă
Însă mănăstirea goală doar de noi e luminată
Umbrele dorm în tăcere, raza lumii e salvată.

Ionuț ȚENE

Doină

Azi se sting cumplit de ușor
Satele române, dureroase biografii
Lacrimile lor se șterg de fuior
Asfințituri aprinse-n albe caligrafii

Casele merg triste pe din dos
Pe ulițele încărcate de pustiu
Un vânt de noiembrie lemnos
Adună troiene de cer pământiu

Două amintiri se plimbă de mână
În privirile zilei ațipite de singurătate
Se aude greu răsuflând limba română
Sunetul doinei ce piere-n străinătate

Doina MORITZ – Köln, Germania

Un gând fugar...

Printre luceferi, ochii mei colindă
Peste căința prinsă-n felinare.
Pe-o altă stea, cu sufletul oglindă,
Un gând fugar se-nchină la hotare.
Printre-ncercări, doar lacrimile-ncinse
Își cern păcatele cu sita vremii,
Prădând, dintre speranțele ucise,
Pe ultima, când se petrec boemii.
Printre nisipuri drămuite-n fire,
Alerg să amurgesc doru-ntr-o taină,
Dar mă oprește-un licăr în privire
Și-mi udă-n ploi, reverul de la haină.
Printre arginții aruncați pe masa
Unde destinul a trișat la zaruri,
Am rătăcit fior de gând, dar coasa
A retezat lumina dintre faruri.
Printre fiorduri și prin Aurore,
Oglinzi am spart și-am ancorat în locuri
Ce nu m-au vrut... Secundele majore
Mi-au smuls pionul, răvășindu-mi jocul.
Printre zăpezi de geruri troienite,
Cu flori de gheață, prinse-n partea stângă,
Să stingă foc, la porțile zidite,
M-am aplecat, ca inima să-mi plângă.
Printre blesteme, caut îndurare,
Căci nu mai vreau să fiu o jumătate...
Speranțe mai încarc în Ursa Mare,
Mă logodesc cu stele-nrouate.
Printre coline nude-ngândurate,
Un univers tresare în suspine...
Am încurcat cărările și, poate,
Tot căutând, m-am rătăcit pe mine...

Așa aș putea numi apariția Andei Comșa-Chiș în peisagistica lirică a celui de-al doilea deceniu de poezie tânără, când derizoriul și sobrietatea sunt puse în contrapunct.

Versul alb presupune o anume libertate prozodică, o anume încifrare, experimentalism, uneori abuz de parodie și prozaism, sau cum spunea Eugen Simion, în Scriitorii români de azi, vol. IV: „*Tinerii se întorc la limbajul realului cu o vie conștiință a farsei și a livrescului...cu alte vorbe, să utilizeze cuvintele desfăcute, eliberate de învelișurile lor literare*”.

Poeta ne capacitează prin spontaneitatea discursului poetic, prin naturalețea cu care își desconspiră sentimentele – contradictorii – deseori și autoironizându-se, fără a aluneca în excese lingvistice. Uneori, poeta pare a se juca gentil cu cititorii, punându-i la încercare- „*ghiciți ori nu ceea ce vreau eu să fac din sufletele voastre, ce vreau să vă transmit*”. În ciuda stilului impus de versul alb poezia sa nu este ermetică, dar acest lucru nu o împiedică în a folosi sensurile interne, mai puțin uzitate ori uzate ale lexicului. Umor și candoare, într-o rețetă originală cam așa înțeleg eu poezia pe care ne-o propune volumul de debut al Andei Comșa – Chiș. În cealaltă parte a orașului un titlu pe care vă invit a-l descifra, aprofundând lectura textului.

Volumul cuprinde 53 de poezii, se deschide cu prefața scrisă de Nicolae Rotaru și se finalizează cu o postfață, a cărei autor este Aurel Podaru. După cum apreciau și domniile lor, poezia Andei anunță un talent autentic, deoarece vrsul a ei te impresionează prin prospețimea și originalitatea imaginilor, te pătrunde fără a face eforturi vlăguitoare în a înțelege mesajul. Poezia place și te îndeamnă să continui a întoarce filele...

Tulburătoare în decriptarea mesajului este, deci, această formulă pe care o adoptă autoarea-autoironia, în care finețea exprimării unor stări devine test pentru imaginația fiecărui cititor!

Elena Valeria CIURA

SURPRIZA ÎN VERB ALB

La o primă lectură descoperim un jucăuș reproș adresat muzei (Odaia cu tăceri), ori, mai degrabă un testament poetic, în care logica discursului salvează intervenția altor cuvinte cu sens denotativ (Vine un alt eu). Poeta dă impresia, pe parcursul lecturii, că se împacă, formal, cu ideea unui alt demers, optimist, când muza va accepta parteneriatul cu Timpul, experiența...: „*Vine un alt eu/ îmi deschide ochii mari/ și bate la ușă.*”

Versurile din acest volum au acuratețea unui poet cultivat, versul curge spontan, firesc, dând impresia de pâraiaș cristalin, care în drumul lui nu se poticnește de nicio pietricică ascuțită și susurul ne dezmiardă urechea, purificator.

Cuvântul poetic nu se vrea o risipă logoreică, nici nu forțează muzicalitatea, ci are darul de a impresiona prin puterea lui de sugestie, claritate și naturalețe, astfel că, ajungând la finalul lecturii, cititorul va avea senzația de bine, de „întremare”. Acest lucru nu impietează asupra problematicii mesajului, forma poeziei nu lasă impresia de „facil”.

Poezia Andei se citește, mai întâi, cu ochii sufletului, după care exteriorizarea gândurilor confirmă faptul că poezia, chiar dacă nu pune

probleme existențiale vlăguitoare și dilematice, nu poate fi acuzată de superficialitate. Cititorul va intui, va citi printre rânduri intenția poetică de a sugera întrebări referitoare la sensul vieții, rostul poeziei, soluții pentru a găsi momentele de fericire, aici, pe pământ.

Imaginile poetice excepționale, izvorâte din „pictarea” cuvântului potrivit, de mare expresivitate, cu noi valențe interioare demonstrează că talentul autoarei se bazează pe cunoașterea potențialului limbii române, pe alegerea limbajului poetic studiat, prin asocieri neașteptate ale unor elemente, uneori contradictorii (Ca un ghimpe în coastă, Umbra cuvântului etc.).

Ne-am fi așteptat la o poezie cu vers nominal, descriptiv, tipic pentru debutanți! Dar, spre deosebire de alți poeți consacrați versului alb, Anda Comșa-Chiș pune în centrul temei verbul, astfel că poezia ei devine predicativă, logică, iar mesajul ușor de interiorizat. Lirismul, având ca sursă visul, reveria, (care se suprapun peste discurs), eliberează emoții și iau forma unor idei poetice.

Fără a-i cunoaște personalitatea spațială îmi imaginez poeta într-o postură contemplativă, undeva, pe o formă înaltă de relief, scrutând cerul și surzând ironic spre platitudinile diurne, terestre, în care este nevoită să se integreze, dar având marea șansă, marea fericire de a se salva prin talentul cu care a fost dăruită...

Creațiile lirice din volumul nominalizat ne aduc ceva din armonia panseurilor sau a poeziei de tip haiku, prin consecvența împletire a motivelor naturii cu sentimentele omenești, visare, efecte coloristice, sonore, arome etc, prin această analogie a sentimentelor și reflectarea lor în lumea materială: „*în aer se alege miresme necoapte/ de la copacul înflorit de unul singur/ fiecare își râde în barbă durerea*”.

O carte și un nume despre care vom mai auzi, un nume care pe drept aspiră spre un loc sigur în lumea artei literare.

**Mariana
Venera
POPESCU**

Eu

Eu nu mai am nimic,
Ți-am dat totul ție,
Inima mea,
corpul meu,
mintea mea.
Te iubesc, te doresc, te vreau,
Mă macină dorul.

Absența

Absența ta îmi face bine,
Pot să respir din nou
Aer de libertate,
Aer de Eu!

Fără iubire

Fără iubire
Nu ar exista poezia,
Ea ne face
Vulnerabili,
Nebuni și proști!

Tu

Tu mă cunoști
Altfel,
Mă cunoști cum nu sunt,
Zăpăcită și jucăușă
Mofturoasă și pofticioasă
Nebunatică și neobosită,
Tandă și rea,
Tu mă cunoști
Cum mă vrei,
Tu mă cunoști
Cum mă faci să devin,
Tu cunoști
Ce crezi în mine,
Tu te cunoști pe tine!

Sorin GRAȚIANU

Lacul

De cum trec pârâu-n vale,
Și în codru mă avânt,
Frunzele îngână doina
Adierilor de vânt...
Luna-mi picură în suflet
Amintiri cu flori de mac,
Și beteală argintie,
Pe cărarea către lac!
Iată-l, cum pe valuri poartă
Cefeidele din cer,
Licurinde printre nuferi,
Până către zori, când pier!
Dar, în van rămân de strajă
Ca soldatul, la drapel;
Numai Steaua mea Polară
Nu răspunde la apel!

Iubire răstignită

Iubire răstignită,
Din lesă de mărgean,
Cu perle de dantură,
Migrate din Iordan.
Din lacrima uitării
De sine, din ciorchin,
Din flăcările tandre
Ce dănuie-n cămin.

Litania pădurii,
Plutirea de condor
Din nopțile cu luna
În streșini, la pridvor.
Din spuza boreală,
Și dor de infinit,
Din valul ce se stinge
Pe plajă-n asfințit.

Din liniștea sihastră
De mai amont, pe Ind,
Din bradul transcedenței
Al serii de colind.
Din, totuși, purul latex
Al fructului damnat,
Din duhul ce pogoară,
Din teiul constelat.

Spre stazele latenței
Fiestei Everest,
Desfrecând din rampă
Întâi – dentăiul test.
Suava-mbrățișare
Sub creanga de măslin,
Retrogeamlâc extatic,
Crăpat spre androgen!

Constantin STROE

Miracolul

Sorbeam din cupă vechiul vin,
În seara plină de tăcere,
Visând la trupul tău divin,
Mă ispitea o mângâiere...

De beam doar apă de izvor,
Licoarea sfântă ce nu-mbată,
Nu mai aveam atâta dor...
Și nici iubirea încărcată!

Doar tu

Nesomnul îmi deschide
Cărțile necunoscutului,
Ca un vis murmurat
În nopțile înzăpezite.

Doar tu poți răspunde
Întrebărilor mele:
Cu atâta ninsoare
În sufletul meu,
De ce îmi îngheață gândul?

Un mister

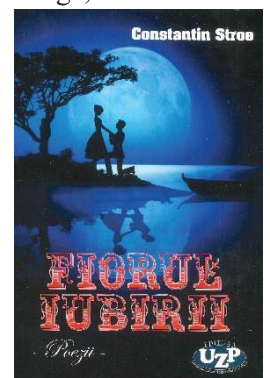
Mi-e viața toată un mister
Iar tu îmi ești o umbră vie,
Destinu-mi este efemer
Precum poemul pe hârtie.

N-am câștigat și n-am pierdut,
Te regăsesc prin amintiri,
Trăiesc iubirea de-nceput
Izvorul meu plin cu iubiri...

Muza

Adormind în pat cu vise
Chipul tău m-a mângâiat,
Pe ferestrele deschise
Tu tiptil parcă-ai intrat...

Și-n a nopții sfântă rugă
Te-ai înveșmântat în stele,
Te iubesc femeie-n fugă,
Muza scrisurilor
mele...

Ionuț ȚENE

Așteptare

Merg pe urmele tălpilor tale
 Avem același număr la pantofi
 Tocul este ușor ros de platfus
 Cicatricele sunt la fel de adânci
 Și duc înspre pădurea înaltă
 Acolo te aștept obosit
 Și cu pașii în aceleași umbre
 Unde crește tăcerea ierbii cosite

Poeme de Gavril MOISA

Limba mea

În limba mea vie și dulce ca mierea
 Îmi caut cu râvnă întruna puterea,
 De ea-mi leg speranța și soarta
 Legat prin sânge, de mama și tata.

Ea este pâinea sfântă din potir
 Și aerul proaspăt pe care îl respir,
 Acestor plaiuri îi este izvorul
 Leagănul doinei care naște dorul.

Este aburul cel cald din fiecare pâine
 Și cumpăna fântânii ce vatra mea o ține,
 E sâmburele ce încolțește cuvântul
 Lumina ce leagă cerul cu pământul.

Limba e patria și testamentul meu
 Prin care m-am legat de Dumnezeu,
 Iubirea ce mă duce mai departe
 Ce îmi dă nume și identitate.

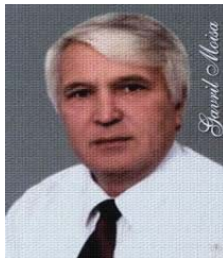
Te întreb

Ești o minune plină de mister
 Și nu știu nici ce vreau, nici ce să-ți cer,
 Dă-mi doar o clipă ochii tăi senini
 Să-mi umplu cerul nopții de lumini.

Din rodul toamnei încă netrecut
 Dă-mi numai gura ca să-ți-o sărut,
 Și buzele ca niște pere coapte,
 Cu gustul lor, din prima noastră noapte.

O umbră-s azi ce rătăcesc pe plai
 Te-ntreb pe tine: ce ai vrea să-mi dai?
 Și cât să-ți iau din suflet și cuvinte,
 Să te așez în gându-mi între sfinte?

Din tot ce ai și din ce îmi doresc,
 Cât aș putea lua să nu greșesc?
 Ești tot ce am între pământ și cer
 Dar ce păcat că ești și azi mister.

Gavril Moisa

Silvia BODEA SĂLĂJAN

Oda limbii române

În limba ta ai fost trimis în lume
 Să știi în ritmul ploilor cânta
 Și primul gând a fost în limba ta
 Și soarele în limba ta apune
 Îți este viață, leagăn și mormânt
 În care-s toți ai tăi și vii și morți
 Acolo e veșmântul ce ți-l porți
 Lumina vieții prinsă în Cuvânt
 În limba noastră -i arc de curcubeu
 Ce mângâie și plânge-n ploi târzii
 E darul nostru -n Sfinte Liturghii
 În care ne vorbește Dumnezeu

Nicoleta DRĂGAN – BUCȘA

Ecoul străbun

Regală mireasă este limba română
 Cu alțițe sfințite în rouă străbună
 În graiul de privighetoare
 Doinesc șipote mărgăritare
 Este limba sacră din Carpați
 Ecoul azur în imn de brazi
 Regină măiastră este limba română
 Slovele aur fac horă în cunună
 Cu lacrimi de flori printre astre
 Baladă-i nemuritoare
 Înteleptită în slove cu dor dăltuite
 În stânci neclintite
 Este scutul neînving
 Prin vifor de lupte păgâne
 Stăpână este în veci
 Limba noastră străbună,
 La vatra-i de aur
 Măicuța sfântă doine îngână
 Stăpână în veci să rămâi
 Limba noastră română!

Mihaela AIONESEI

Fiecare cruce își poartă omul

Fiecare om își duce crucea
 în tăcere, cu dragoste, cu ciudă,
 cu brațele amândouă,
 cu speranță ori cu resemnare.
 Măinile mele nu mai simt pixul
 hârtia e cerul
 prea sus să ajung la el.
 Tandrețea – o amintire
 ronțăită de molii
 odată cu rochia
 de nuntă a mamei.

Îndur și-i cer pământului
 să îndure și el încă puțin
 umbra copacului cu trunchi gârbovit
 care n-a reușit să-și destrame
 fluturii din timp
 să culeagă curcubeu
 din ochii nebulilor.

Vasile Puiu SFÂRLEA

Doar un gând

La întâlniri să ne gândim
 La anii vieții ce-i trăim
 Nu pentru simpla adunare
 A zilelor crescute-n soare
 Cî taina lumii s-o întreb
 Cine ești și-ndeosebi
 Ce-i omul de astăzi sau de ieri,
 Ce să-i dai și ce să-i ceri?
 Ca să fie drept și bun
 Asta-ncerc su să vă spun.
 Ce har în sufletul lui zace,
 Ce jar de gânduri îl preface,
 Ce flori și mierle – ademenesc
 Adâncul suflet omenesc?
 Ce porți și stavili tu închizi,
 Ce cânt și carte tu deschizi?
 Pe care drum al vieții apuci
 Ce bucurii acasă – aduci?
 Oricât te-ntrebi, nu înceta
 A bate-n porți și-a deștepta
 În tine forțe și idei
 Ascunse-n tainice scânteii...
 Să fim de neclintit și tari
 Ca munții noștri milenari,
 Precum am fost din moși-strămoși
 Prin Carpații cei frumoși,
 Cuprinși de ei, ca o brățară,
 Pe care am clădit o Țară!

Liviu ZANFIRESCU

Nostalgic sipet

Am strâns petalele-n vocale
 Mirobolantele culori
 Sirop -tărie în pocale
 Limbaj simfonic de licori
 Lumină de poem, vestale
 Cu serafimi în sărbători
 Cuvinte mugurind cristale
 Iubirea strălucind în flori
 Din catedrală osanale
 Strecoară rozele în zori
 Tăceri, cohorte matinale
 Trezite-n triluri de viori
 În lanul de lavandă, cale
 Pentru artiștii visători
 Țes poezii sentimentale
 Îngălbenitele scrisori...
 Am strâns petalele regale
 Parfum domnesc de sărbători
 Să simt trăirile reale
 Atât de vii și matinale
 Cu Învieria strânsă-n flori
 Din poezii autumnale
 Nostalgic sipet... de comori...

Călin POP

Exil în lanul de lavandă

I

Era la începutul unei veri miraculoase
 Când tu, regina, ți-ai ridicat capul
 precum cerul plin de stele.
 Toate petalele tale sunt un curcubeu de revoltă și grație.
 În lumina paradisiului tău e o intrare într-o flacără,
 splendoarea ta îi dă veșmânt de purpură.
 Privește cum se mișcă tristețea asta
 Care mă învie ca gunguritul turturelelor
 care se lasă în stoluri uriașe
 peste câmpul înflorit de lavandă al cerului.

VII

Iarna coboară în inima mea
 ca o mireasă
 precum stelele încet pe pământ.
 O dilemă a frumuseții pe capul ei
 e dragostea mea.
 În rochie albă o aștept cu înfrigurare
 la altar
 chiar dacă știi că are inima
 împietrită.

XXI

Tu ești frumoasă
 și strălucitoare ca lumina iernii
 ce coboară
 peste visurile-mi
 ninse.
 Scaunul de domnie ale mielului
 să fie visarea-mi.
 Lipesc cu ceara ochii-mi deschiși
 dăruiți uitării.
 Mâna mea o încredințez luminii
 din fereastră.
 Scaunul de domnie al mielului
 e această poezie.

LI

Sufletul meu trăiește
 într-o poveste
 exilat într-un câmp de lavandă.
 Erai frumoasă și subțire
 lujer alb și fin de crin.
 Râsul tău cristalin
 răsună în mine
 precum jocul mărgelilor
 de chihlimbar.
 Un înger se va îndura
 să mă aducă
 și pe mine în apropierea ta
 lângă stele.

Sibina Mirela ANTOCHE

Zâmbetul lui Dumnezeu

Muşcăm din alb cu dinții de lapte, rotunjind unghiurile ascuțite ale lumii, ascultând din mers zborul persărușilor. Ne trezیم mestecând cuvintele. Orizontul nu mai este vertical, iar ochii îl privesc ca pe o șină de tren pierdută-n aburii locomotivei. Prindem obraji cu mâinile goale și-i înroșim până se crapă de ziuă. Uneori, ne-mpiedicăm de cojile cărnoase de portocală, iar mai târziu de blondele aripi ale bananelor coapte. Trupurile viorilor așteaptă brațele stejarilor să le cioplească și, mai apoi, să le fie mirese cât în coajă iubesc.

De-ar fi mai aproape Soarele l-am rupe-n felii și l-am împărți la orfani, să le crească părinți din copaci, iar din plețele ierbii, bunici. Sub albastrul de cobalt al cerului am înfășat destinul în scutece uscate și l-am urcat în turnul de fildeș al greierilor, să-i țină de urât când se-abate furtuna. Am tras viața la indigo și nu ne-ncuțăm să deștelenim ce-am înrădăcinat de timpuriu.

Au înflorit magnoliile, mamă! Dă-mi voie să-ți așez o floare pe obraz, să-ți fie iconă în ceruri, să poți să te-nchini, căci pe pământ e potop!

Ce tulburi sunt apele acestui mileniu și cât e de vânat amurgul!...

Numai Dumnezeu mai poate zâmbi din spatele tristului curcubeu!

Vine o vreme...

Vine o vreme când ochii trag funia umbrei și-o leagă de stâlpul cenușiu al tâmplei, clătindune pleoapele în baia de aburi ai luminii. Supuși mărturisirii recunoaștem că bocancii ne-au strâns câteodată, că norii ne-au umbrit aleile înflorite, că nopțile albe ne-au maturizat zâmbetul, că fluierul lacrimii a născut primăveri.

Am înviat cu fiecare patimă, cu fiecare palmă primită pe nedrept, cu fiecare ușă închisă înadins, cu fiecare rană săpată de ploaia de cuvinte dospite în venin. În carne și-n oase stau cuiele crucii, din clipa întâlnirii noastre cu cerul. O ducem pe umeri, într-o liniște aproape absurdă.

Fiecare își desface aripile și zboară într-acolo unde destinul i-a fost cioplit în bulgări de rouă. Dumnezeu ne-a arătat calea, în noi stă puterea să nu-i dezamăgim răbdarea, în ciuda a tot ce-i potrivit!

Sub sacoul de duminică...

Sub sacoul de duminică, primăvara brodează, în filigran, nasturi de plumb. Dantelării de noui, tivite pe buza cerului își etalează în degradeuri de fum și voaluri de ceață, indispoziții tenebroase, dezbrăcând soarele de lăncile strălucinde, sugerându-i să moțâie cât ploaia își scutură ultimul strop.

Primăverii, dezvelite de aura-i strălucitoare, îi tremură nerăbdarea de-a răscoli miresme și a le 6 Luceafărul literar și artistic vinde vântului pe-un cancioc de urzici. Cu sabia în

teacă îmbărbătează oștirea de flori, înfruntând ghemul nebulos de frisoane amprentate în balansul plecării și-al neplecării anotimpului alb.

Orgoliul iernii sugrumă amigdalele grenadelor de muguri ce stau să plesnească în zalele de omăt, cerând recompensă o vatră de lumină, să nu se ofilească Edenul.

Când ultimul cojoc se lasă dezbrăcat, cerbii vor bate coarnele de clopotul pădurii dând vestea răstignirii nămeților virgini pe buturuga muntelui, la poalele apelor repezi și reci.

E forfotă-n crânguri, iar ceru-i aproape limpezit, căci cenușa s-a disipat la cântul angelic al fluierelor din lemn ale ciobanilor. S-au împăcat anotimpurile, răsună ecoul mirabil al văilor!

E soare-n cămașa stropită în zori de roua ceacoperă iarba!

Să scrii o carte!...

Cuvintele devin pietre când mușcă din om, dar pot deveni diamante când zborul le este înalt și îmbracă dureri în mătase. Cresc odată cu noi dându-le sens și virtuți. Sunt stâlpi la porțile sufletului, uneori din granit, alteori din nisip.

Le culegem sămânța când penița se lasă purtată de vânt mângâind azurul din buza călimării. Și filă cu filă înalță un dom de hârtie, legat cu sfoară și botezat în baia de lumini ale tiparței.

Travaliul nașterii unei cărți începe cu mult înainte de prima silabă. E ca o potecă șerpuindă de munte, unde din când în când ne oprim să tragem aer în piept, ca apoi să ne urmăm drumul cu elan spre crestele muntelui.

Să scrii o carte e ca și cum ai picta pereții unei biserici, ai ridica mănăstiri din lemn sau ai frământa în covată pâinea și ai coace-o în vatra încinsă.

Să scrii o carte este o binecuvântare! E darul lui Dumnezeu, de care se vor bucura ochii celor însetați de lectură.

Te pierduseși de mine... Mă pierdusem de noi...

Te-am căutat în fiecare lacrimă a ploii, dar erai prea departe să auzi clopoței, ce zornăiau când amiezile ardeau în flăcările soarelui. M-am oprit pe-un petic de umbră, să-mi adun gândurile rătăcite, să le-arunc în rucsac și să-mi caut de ducă. Simțeam văpaia pământului cum bate la porțile sufletului, dar nu-mi opream pornirea, ci măream pasul, să pot să te-ajung din urmă.

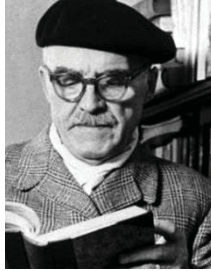
Mai ciupeam din mers o fărâma de vară, pieptănând cu ochii firele ierbii, pe-alocuri îngălbenite, în speranța că aproapele stă ascuns în pântecul nemărginirii. Cu mâinile aburite îmi descalțam tălpile obosite de umblet și le-necam, până la glezne, în parfumul sudorii. Prinsesem gustul alergării, neștiind că zadarnic îți căutam urma. Eray prins în pânza de păianjen a lumii. Purta pe umeri sărutul buzelor mele, iar în brațe, abia de mai puteai ridica păcatul uitării.

Mă dezmierda cerul ce-și dezbraca șovăielnic albastrul, dar neputându-i opri amurgirea te pierduseși de mine, mă pierdusem de noi...

Legenda spune că prin anii '60 ai secolului trecut, Mărțișorul familiei Arghezi devenise celebru în Bucureștii acelor vremi și, ca atare, un loc de atracție pentru mulți oameni de artă și cultură, fie ei scriitori, artiști plastici, actori ori muzicieni, dar și medici, prelați, politrucii sau juriști. Era considerată o cinste, o onoare, așa zice, un favor, oricum, un privilegiu să fii acceptat și primit pe teritoriul Arghezi. Da, pentru că, la propriu și la figurat, Mărțișorul era o academie poetică. Era patria poeziei argheziene. Cei care l-au cunoscut – acolo, la el acasă – își aminteau, cu emoție și cu pietatea cuvenită unui mare spirit, că Arghezi era un uriaș scund de statură. Avea o înfățișare plăcută, blândă și senină, molcomă și inofensivă, discret zâmbitoare. Și asta, cu toată privirea sa aspră, sobră și severă. Așadar, un Arghezi cu voce puțină și subțire, dar care te cucerea. Rafinat și delicat, te copleșea, pur și simplu, atunci când începea să depene amintiri. Despre Eminescu, bunăoară, pe care l-a văzut trecând grăbit prin mulțime, pe Calea Victoriei. Copilul de atunci avea opt, poate, nouă ani.

Valeriu ILICA DESPRE VIRTUȚILE CUVÂNTULUI

Celor mai apropiați, dar și altora care îi câștigaseră încrederea le povestea cu poftă, cu patos și plăcere cum l-a cunoscut pe nenea Iancu Caragiale. Și, ca un fumător incurabil ce era, se mândrea cu amănuntul că „pe mine, Caragiale m-a învățat să fumez”, după care, aprinzându-și țigara, mai desecretiza un secret: „eu, dacă nu mă afum, nu pot să lucrez”. Ca un făcut, atunci când vorbea despre marii săi înaintași, autorul Psalmilor avea un dans al ochilor și un cântec al privirii. Vorbea atunci doar limbajul nevorbit al cuvântului. Conversațiile cu el erau o lecție deschisă, o „mană” poetică, dar și un act de cultură. De corectitudine și de conștiințiozitate scriitoricească. Îndeosebi și în primul rând, pentru cei care voiau să apuce sau apucaseră de curând pe drumul literaturii. Un sfat prețios și sincer, un zâmbet generos, o vorbă bună și de încurajare, găsea pentru toți. Era prea mare ca să nu-i ajute și pe alții să devină mari. Asta, cu condiția ca oaspetele să nu sară calul. Să nu se umfle în pene, mai pe românește, să nu se obrăznicească. În asemenea cazuri – și din păcate, au fost destule – amfitrionul schimba macazul. Îi sărea repede muștarul. Devenea distant. Ironic. Chiar abraziv. Caustic, până la pedepsitor.

Trebuie spus – și o spunem acum – că la Arghezi, cuvântul are o încărcătură, o semnificație în plus. Una aparte, transcendental -evangelică, după cum vom demonstra ceva mai târziu. Altfel spus, cuvântul arghezian se confundă cu obârșiile lumii. Se suprapune originilor ei. Se identifică cu timpii Creației. Ia act, participă plenar și contribuie la fundamentarea și la ființarea lor. Exact așa cum rezultă, de altfel, din poezia Nici o silabă întreagă, a doua, în ordine, din ciclul

celor treizeci de poeme câte însumează *Cântare omului*: „Era, șoptește cartea, la început cuvântul, / Purtându-se pe ape, ca negura, răzleț; / De se-auzea un tropot, cuvântul era vântul, / Călare pe vecie și veșnic călăreț.”

Este – după părerea unor exegeți autorizați – un transfer, o transpunere în versuri a celebrelor versete biblice, cele cu care începe Evanghelia după Ioan.

Ascultându-le într-o catedrală, binevestite de protodiakon la slujba Învierii, simți că te purifici. Că asigși, că participi la spectacolul sonor suprem. Auzi cum tremură și se cutremură pereții. Poate, și pentru că tonul e solemn și oracolar. Tainic, adânc și grav. Ca de orgă. Model de măreție și de măiestrie. De armonie și mister.

Poet de o maiestuoasă modestie, Arghezi nu s-a considerat niciodată un maestru. Și nici nu accepta să i se spună „maestre”. Pentru el, poezia însemna ucenicie perpetuă, răbdare, perseverență și muncă de atelier. Și, nu în ultimă instanță, piatra filozofală în care credeau și pe care o căutau inițiații. Mă grăbesc să adaug că și-a mărturisit crezul artistic de nenumărate ori, atât în articole, discuții colocale și interviuri, cât, mai ales, în poeziile cu valoare de artă poetică. Pe la 75 de ani, încercând un bilanț al îndelungatei sale activități scriitoricești, constata în bine cunoscuta poezie *Frunze pierdute*: „Cincizeci de ani, de când încerci, mereu / Condeiu, gândurile și cerneala, / N-au mai ajuns să-ți curme, fătul meu, / Frica de tine și-ndoiala. / Te temi și-acum de ce te-ai mai temut, / De pagina curată și de rândul, / Și de cuvântul (s. n.) de la început. / Te sperie și litera, și gândul”.

Iată, cum, întrebarea eminesciană „unde vei găsi cuvântul ce exprimă adevărul?” devine la Arghezi neliniște și îndoială. Frică și teamă. Spaimă de cuvânt! De Cuvântul de la Început, firește. Așadar, cuvântul, și iarăși, cuvântul!!

Toți marii scriitori s-au format și au performat sub tiranica dinastie a cuvântului. Da, pentru că opera literară – insist, revin și mă repet – este o aventură a căutării și a cunoașterii, dar și o minune a cuvântului. La Arghezi, cu atât mai mult, de vreme ce în poezia sa până și tăcerea cuvântului vorbește. Coexistă. „Se îngână și-și răspund”. Ascultați: „Tăcerea vocile și le-a pierdut, / Care-o făceau pe vremuri să răsună. / Aud țărâna doar a vocilor străbune, / Cum se desface, cum s-a desfăcut.” Cunoscuta Arheologie, din care tocmai am citat, este o poezie în surdină. Una care și-a redus sonorul. Trebuie spusă șoptit. În liniștea rugăciunii. Concluzionând, așa spune doar atât: cuvântul cere multă artă. Tăcerea, tot atâta! Probabil, de aceea parteneriatul și buna conviețuire între tăcere, vorbă și cuvânt o întâlnim adesea la truditarii scrisului.

Revin la Mărțișor! Poet cu poziție râvnită și privilegiată, Tudor Arghezi a fost un salahor al scrisului. Până în ultimul moment. Orfica Litanie, datată 12 iulie 1967, este o ultimă și cutremurătoare promisiune făcută „pierdutei” Paraschiva – sprijinul și sfetnicul său dintotdeauna. În singurătate și la suferință. La bine și la rău. Are doar două versuri, dar care cântăresc cât o legendă nespusă: „Mă chemi din depărtare și te-ascult, / N-am să te fac, pierdute, să mă aștepți prea mult. „ / I-a promis și s-a ținut de promisiune. Peste numai două zile.

Vasile Dan Marchiș este un poet al arderii doxologice.

Așa cum există o stare arzândă a regretului, ca în episodul întâlnirii lui Luca și Cleopa cu Iisus în drumul spre Emaus („*Au, oare nu era inima noastră arzând întru noi, când mergea cu noi pe cale și ne tâlcuia Scripturile?*” – Luca 24, 32), la fel, există și o stare a arderii mărturisirii și a celei doxologice.

Aceste stări sunt omniprezente în volumul **Bio** metaforizare extremă (Napoca-Star, Cluj, 2023, 94 pp.) o reușită antologie care-l definește pe autor ca pe un apostol al divinității trimis să conștientizeze lumea despre frumusețea divină din noi și din creație și să propovăduiască întoarcerea la aceasta.

În dialogurile sale cu muza – revelația și inspirația divină – Vasile Dan Marchiș recunoaște că își înțelege pe deplin vocația, aceea de a fi alături de Dumnezeu, după ce L-a descoperit în inima sa, dar și de om față de care are misiunea de a binevesti, căci frumusețea se bine vestește, dar și de mărturisire a condiției ontologic doxologice a ființei umane.

Când Filip, apostolul, l-a întrebat pe famenul reginei Candachia a Etiopiei, el citind din cartea profetului Isaia: „*Înțelegi ce citești?*”, acesta a răspuns: „*Cum aș putea înțelege fără un călăuzitor?*” (Fapte 8, 30-31). Vasile Dan Marchiș, prin poezia lui, este un astfel de călăuzitor.

El îl conduce pe cititor luându-l de mână (și nu mânându-l din urmă) și trecându-l pas cu pas, urcându-l treaptă cu treaptă spre descoperirea lui Dumnezeu. Două trepte esențiale în acest proces sunt recâștigarea copilăriei și mirarea, uimirea.

Recâștigarea copilăriei, revenirea la inocența începuturilor, în predica lui Iisus, este condiția de bază a câștigării Împărăției cerurilor (Marcu 10, 15). Poemul **Nepotul** din acest volum se constituie într-o superbă mistagogie specific creștină dar și general filosofică în acest sens: „*Se joacă cu mine Dumnezeu omeneste / totodată învățându-mă cum să mă joc cu El dumnezeiește*” (!) *Iată marele adevăr paradoxal care trimite direct la celebrele cuvinte ale Sf. Atanasie cel Mare: „Dumnezeu s-a făcut om pentru ca omul să devină Dumnezeu”*.

Este important și frumos că Vasile Dan Marchiș vorbește despre Dumnezeu referindu-se la una dintre paradoxalele Sale caracteristici: smerenia. Dumnezeu „se joacă” cu copilul (chiar și cel din

mine) știind că la această joacă este cel mai important aspect al vieții sale, marcând-o până în ultima zi. Cam așa cum spune L. Blaga: „*Copilul râde: înțelepciunea și iubirea mea e jocul; Tânărul cântă: jocul și înțelepciunea mea-i iubirea; Bătrânul tace: iubirea și jocul meu e-nțelepciunea.*” Deci Dumnezeu vine la nivelul copilului pentru a sădi sau re-sădi în sufletul lui sămânța frumuseții legăturii cu El pentru tot restul vieții.

Theodor DAMIAN

POEZIA CA MĂRTURISIRE ȘI DOXOLOGIE

Consecința întâlnirii cu Dumnezeu în sufletul curat este mirarea, uimirea. Aceasta este temelia oricărui început. Poetul proclamă cu forță: „La început a fost uimirea” (Literaturizarea uimirii), excepțională parafrază a cuvântului Sf. Ioan Teologul în prologul evangheliei sale: „La început era Cuvântul”, Cuvântul Însuși fiind motivul uimirii, însăși uimirea, pentru profeții cărora le-a fost dat să scrie despre Marele Început și astfel și despre cele viitoare, dar, iată, și pentru poetul inspirat, în fața tainei când este în prezența lui Dumnezeu: „Zi de zi mă mir de Tine” (Confesiunile poetului nevăzător) sau când mărturisește aforistic: „Exist pentru că Dumnezeu îmi apreciază mirarea” (Extrema mirare); cu alte cuvinte mirarea este starea normală existențială: *miror, ergo sum*.

Învățăm din acest volum doxologic că atunci când ești în fața lui Dumnezeu (*coram Deo*), atunci când descoperi frumusețea creației, scopul, ordinea, sensul, (Decizie), mirarea nu mai este un act ocazional, ci o atitudine permanentă, o stare care implicit generează mărturisirea, doxologia; căci dacă el nu va mărturisi, „pietrele vor striga” (Luca 19, 40).

Poetul o spune în felul lui: „voi trăi cât timp mai am ceva de scris” (Concursul iadului), cu alte cuvinte *dum spiro, scribo*.

Și Vasile Dan Marchiș scrie cu verb incandescent: „Să nu ia foc cuvântul consum doar apă” (Ibidem), sugerând aici postul și rugăciunea așa cum face iconograful înainte de a se apuca de lucrarea sa sfântă. Și tot el, în același poem: „Scriu parcă mă dezbrac de haine cuprinse de foc”.

Vasile Dan Marchiș este poetul de care timpul nostru are nevoie, dar și poetul vremurilor viitoare.

CARTEA CALDĂ DE PE RAFT

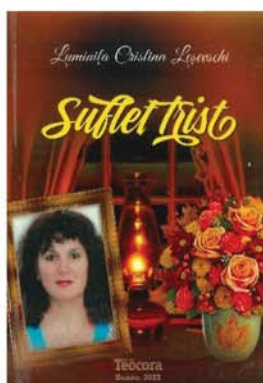

• **Fluierul lui Iancu** – În anul bi-centenarului Avram Iancu (1824 -2024), Nicolae Suciu ne oferă o dramă tulburătoare în patru acte, prin mesaje și simboluri de mare actualitate. Chiar dacă teatrul, ca scriere și viziune, este vitregit astăzi, o astfel de carte minunată nu va duce lipsă de cititori

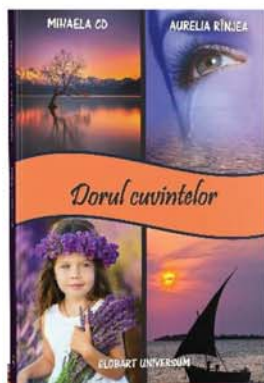

• **Lacrimi împletite-n dor** – Despre cartea de debut a Elenei Obrinteschi, mentorul poetei, prof. Saveta Vă-răreanu scrie: „*impresio-nante sunt poeziile tale cu caracter patriotic, în care îți exprimi durerea și revolta față de ceea ce se întâmplă... în țara pe care o iubești până la lacrimi...*”.

• **Suflet trist** – Luminița Cristina Leșevschi ne oferă o carte frumoasă și la propriu, și la figurat, plină de armonie și sensibilitate, confirmând adevărul că iubirea poate însemna și o cumpănă cu împliniri și tristeți, deopotrivă.

• **Cetatea luminii** – A 11-a carte de versuri semnată de Alexandru Blaga este consecventă cu temele anterioare. În sens larg, „Cetatea luminii” este Patria frumoasă și atotcuprinzătoare., Eminescu și familia, satul și copilăria, eroii și simbolurile neamului – o poezie de puternică susținere românească.

• **Dorul cuvintelor** – Pagini lirice în tandem ne propun scriitoarele Mihaela CD și Aurelia Rînjea, „*sunt expresiile unor trăiri intense de viață, pe cât era și pictura lui Grigorescu*” (Al. Florin Țene).

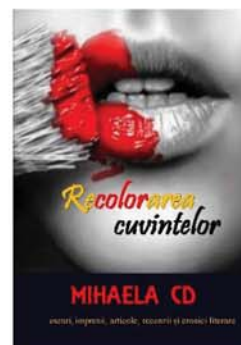

• **Vasile Bele** – Fin observator și altruist, Vasile Bele ne propune o antologie insolită de portrete literare cu „acrostih și poezie” semnate de... 60 de autori, lansată astfel în spațiul literar actual.

• **Trei lacrimi fără sare** – Minunata carte de versuri semnată de Eva Călin are ca temă centrală, desigur, tot sentimentul răscolitor și imprevizibil al dragostei. Pentru iubitorul de poezie sunt 150 de pagini de voluptate a lecturii.

• **Recolorarea cuvintelor** – Prolifera autoare din Canada ne oferă, în cea de-a 19-a carte, un grupaj de eseuri, impresii, articole, recenzii și cronici literare de profundă sensibilitate și dragoste pentru cultura română.

În atenția colaboratorilor: Pentru numărul 50 al revistei noastre, vă adresăm rugămintea de a trimite materiale scurte, numai în format electronic sau digital, folosind adresa de e-mail: iulianpatca@yahoo.com ori detalii la tf.: 0749-930142

AGORA

LITERARĂ

Publicație editată de LIGA SCRITORILOR din ROMÂNIA

Design: Lavinia Morcan